Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

1994 йил 15 март, сешанба № 59—60 (21.664). Сотувда эркин нархда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

XVII қишки олимпия ўйинлари қатнашчиларидан бир гуруҳини тақдирлаш тўғрисида

Спортни ривожлантиришдаги ғоят катта хизматлари, Лиллеҳаммерда ўтказилган Қишки олимпия ўйинларида муваффақиятли қатнашганликлари учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари берилсин:

«ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СПОРТЧИ»

ЧЕРЯЗОВА Лина Анатольевна — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи инструктори, фристайл (чанғи акробатикаси) бўйича олимпия ўйинлари чемпиони

«ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СПОРТ УСТОЗИ»

КАВУНОВ Дмитрий Ефимович — Қишки спорт турлари бўйича олимпиячи ўринбосарлар тайёрлаш республика болалар ва ўсмирлар мактаби фристайл бўлимининг катта устози

ЛИСОВ Владимир Михайлович — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг қишки спорт турлари бўйича мутахассиси

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

БЕЗЛЕПКИНА Алла Семёновна — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи ўринбосарлар тайёрлаш бўйича мутахассиси

БОЯРОГЛО Петр Леонидович — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг бош мутахассис-эксперти

РАЗГУЛЯЕВ Юрис Антонович — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи инструктори

СТЕРГИАДУ Алики Ахилеас — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг спортчи инструктори, фигурали учиш бўйича Осиё чемпиони

РАҲМАТОВА Нодира Ҳакимовна — Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси бўлими бошлиғининг ўринбосари

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 14 март.

НАВРЎЗ—ЭЗГУЛИК БАЙРАМИ

Мамлакатимиз шаҳар-қишлоқларида Наврўз байрамини кутиб олишга зўр тайёргарлик кўрилмоқда. Наврўз — меҳнат байрами ҳамдир. Шу боис Қўқон ўрмон хўжалиги Риштон ўрмончилик бўлими бошлиғи Мамадали Йўлдошев жамоаси ҳам бу меҳнат байрамига пухта ҳозирлик кўрди.

СУРАТДА: таниқли боғбон Охун Тоғаев.

Умарали ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом КАРИМОВга

Муҳтарам Президентимиз!

Ушбу мактуб орқали Сизни ва мустақил мамлакатимиз халқини миллий ғурурни шакллантириш, она тупроқни севиш, маънавиятни юксалтириш, инсонларни ҳаётни қадрлашга, миллатлар ўртасида дўстлик, тинчлик, осойишталикни янада мустаҳкамлашда катта аҳамиятга эга бўлган умумхалқ байрами Наврўз билан самимий муборакбод этамиз! Эл-юрт тинчлиги ва равнақи йўлидаги фаолиятингизда Сизга мустаҳкам соғлиқ, боқий умр тилаймиз!

Она ватанимиз тараққиёти йўлида баҳолиқудрат меҳнат қилаётган хўжалигимиз аъзолари республика раҳбариятининг фермер хўжаликлари манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қарорини астойдил қўллаб-қувватлайди. Вазирлар Маҳкамаси бизнинг «Умид» оилавий фермер хўжалигимизда тажриба айирбошлаш мақсадида семинар ўтказишга қарор қилганидан айниқса мамнунмиз.

Хўжалигимиз республикамизда фермерлик ҳаракати бошланган 1991 йилда раҳматли падари бузрукворимиз, иккинчи жаҳон уруши ногирони Турдали Назаров ташаббуси билан ташкил этилиб, «Умид» номини олган эди.

Республика телевидениеси ва матбуотида тажрибамизга катта эътибор берилаётгани, вилоятдаги турли ташкилотлар бизга амалий ёрдам кўрсатаётгани, энг муҳими— фермерлар Президент ҳимоясида экани кучимизга куч, ғайратимизга ғайрат қўшмоқда. Жамоамиз бу ғамхўрликка жавобан Наврўз умумхалқ байрами ва Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг уч йиллигини нишонлашга ўз ҳиссамизни қўшамиз, деб қарор қилди.

Сизни ишонтириб айтамизки, фермерлар халқ фаровонлигини ошириш ишида куч-ғайратларини аямайдилар.

Сизга ҳурмат ва эҳтиром билан Фарғона вилояти Ўзбекистон туманидаги «Умид» оилавий фермер хўжалиги аъзолари:

М. Назарова, И. Назаров, Р. Турдалиев, М. Турдалиев, Н. Назаров, М. Турдалиев, З. Назаров, С. Турдалиева, З. Турдалиева, М. Назарова, Н. Назарова, Ё. Турдалиев.

• ХДП ташаббуси билан

ЕТИМ БОЛАЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар кенгаши ташаббуси билан шаҳардаги ногирон, етим-есир ва қаровсиз болаларга ёрдам кўрсатиш, уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш мақсадида шаҳар халқ таълими ва соғлиқни сақлаш бош бошқармалари, шаҳар ички ишлар бошқармасининг болалар билан ишлаш инспекцияси, шаҳар хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ҳамда Қизил Ярим Ой жамияти вакиллари иштирокида анжуман ўтказилди.

Унда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири ўринбосари, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи Ҳ. Йўлдошев, республика Болалар жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими раёсати раиси М. Ҳасанова, Ўзбекистон ХДП Яккасарой туман кенгаши биринчи котиби А. Орифжонов ва бошқалар бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтишдек мураккаб даврда аҳолининг ночор табақалардан бўлмиш ногирон, етим-есир ва қаровсиз болаларни эътиборсиз қолдирмай улар тўғрисида мунтазам ғамхўрлик қилиш, аввало ўксик кўнгилларни кўтариб, маънавий мадад бериш, қолаверса ижтимоий аҳволларини, таъминотларини имкон қадар яхшилаш ҳақида қайғуриш ўта муҳим вазифа эканлигини алоҳида таъкидладилар.

Анжуманни олиб борган Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Ш. Шоисломов ўз сўзида улуғ айём — Наврўз кунлари қадимий анъана ва урф-одатларимизга амал қилиб ночорлар, хасталар ҳолидан хабар олиш, хайрия тадбирларини ўтказиш ҳам қарз, ҳам фарз эканлигини, айниқса, бундай саъй-ҳаракатларни барча жамоат ташкилотларининг ҳамкорликда амалга оширишлари самарали бўлиши ва ижобий натижа беражагини қайд этди.

Анжуман иштирокчилари Наврўз байрами кунларида ногирон, етим-есир, қаровсиз болаларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш юзасидан аниқ чора-тадбирларни белгилаб олдилар.

О. НАЗАРОВ.

ЭНЕРГИЯ РЕСУРСЛАРИНИ ТЕЖАШ— ҲАММАНИНГ ИШИ

12 март куни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков раислигида ёнилғи-энергетика ресурсларини тежаш комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг, вилоятлар ҳокимлари ва Тошкент шаҳри ҳокимининг ўринбосарлари, вазирликлар, идоралар, концернлар корпорациялар ва бирлашмаларнинг раҳбарлари иштирок этишди.

Мажлис иштирокчилари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ёнилғи-энергетика ресурсларидан фойдаланишда тартибни бузганлик учун иқтисодий жазо чораларини қўлланиш тўғрисида»ги қарори билан таништирилди. Таъкидлаб ўтилганидек, энергия ресурсларидан фойдаланиш тартибини бузганлик учун маъмурий жазо чораларини кўриш энди етарли бўлмай қолди, шу сабабли республика ҳукумати энергия ресурсларини беҳуда сарфлаш, уни ўғирлашга нисбатан масъулиятни кучайтиришга мажбур бўлди. Эндиликда умуман корхонага эмас, балки шахсан раҳбарларга жарима солинади. Бунинг устига, улар етказилган зарарни беҳуда сарфланган энергия манбаига қараб ўз ҳамёнидан икки, уч, ва ҳатто ўн баравар миқдорида қоплайдилар. Республикада нефть маҳсулотларини сотиб олиш учун бюджетдан жуда катта маблағ сарфланаётгани, истеъмолчига эса, дотациядан фойдаланиб арзон нархда етказиб берилаётгани таъкидланди. Ҳисоблаб чиқилганига қараганда, ўтган йили ёнилғи-мойлаш материалларини сотиб олиш учун деярли 400 миллиард сўм сарфланган, 150 миллиард сўм дотация ажратилган.

Мажлисда айрим идоралар ва вилоятлар корхоналарида нефть маҳсулотларидан фойдаланиш масалалари кўриб чиқилди. Кўпгина корхоналарда нефть маҳсулотларини ҳисобга олиш ва улардан фойдаланишнинг аҳволи қониқарсиз эканлиги қайд этилди. «Ўзсаноатхўжаликқурилиш», «Ўзмонтажмахсусқурилиш» ва «Ўзбектрансқурилиш» корхоналарида нефть омборларининг техникавий ҳолати талабга жавоб бермайди, бажарилмаган ишларни қўшиб ёзиш ҳоллари кўп учрамоқда. «Ўзмонтажмахсусқурилиш» автобазасининг ўзидагина йигирма беш минг литрдан ортиқ ёнилғи асоссиз равишда ҳисобдан чиқариб ташланган, «Ўзбектрансқурилиш» нефть омборларида эса, ҳар йили ўттиз тоннадан ортиқ нефть маҳсулотлари исроф бўлмоқда. Андижон вилоятида эллик тоннадан ортиқ нефть маҳсулотлари ҳисобдан чиқариб ташланган ва бошқа мақсадлар учун ишлатилган.

Мажлисда «Энергияни тежаш ҳамда ёқилғи ва энергиядан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг лойиҳаси кўриб чиқилди. Унда давлат йўли билан бошқариш ва бозор муносабати воситаларини бир-бирига қўшиб олиб бориш, энергияни тежаш соҳасидаги давлат сиёсатининг ҳуқуқий ва иқтисодий асослари белгиланган. Кўпгина вазирликлар ва идоралар иштирокида тайёрланган қонун лойиҳаси энергия манбаларидан фойдаланишнинг ҳамма йўналишларини қамраб олади. Энергия ресурслари хусусидаги қонунни бузганлик учун аниқ жавобгарлик кўзда тутилади.

Автотранспортда ҳавога чиқадиган зарарли моддаларни камайтириш ва мотор иши самарадорлигини ошириш учун техника воситаларини жорий этиш масаласи ҳам муҳокама қилинди.

Комиссия кўриб чиқилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди. Аниқланган камчиликларни тугатиш, айбдорларни жавобгарликка тортиш чоралари белгиланди. Республика давлат истиқболни белгилаш ва статистика Қўмитасига замонавий талабларга мувофиқ равишда ёнилғи-энергетика ресурсларининг ҳаракати ва улардан фойдаланиш тўғрисидаги ҳисоботларни такомиллаштириш ишини кучайтириш топширилди. Автотранспорт иши самарадорлигини ошириш учун техника воситаларини жорий этишни тезлаштириш юзасидан вазирликлар ва идораларга ҳам топшириқлар берилди.

Комиссия мажлисида Бош вазир ўринбосарлари А. Возненко, Қ. Тўлаганов, Қ. Ҳаққулов, Б. Ҳамидов иштирок этдилар.

ЎзА мухбири.

Ўлкамизда баҳор... Она табиат ажиб безовталик, ўзгача уйғониш даврида... Тоғлар, қир-адирлар кўм-кўк майсалар, турфа-турфа гулларга чулғанган. Оппоқ гулларга бурканган ўрикзорлар гўё туну кун келгуси шу пайтгача етгулик оқликни ўзига сингдириб олаётгандек, назаримда. Шабада ғунчаларга тўлиб бораётган бутун борлиқнинг хуш исларини оҳиста димоққа уради. Қизлар, дилбар келинчаклар қуёш янглиғ жилваланган атлас кўйлакларда севги, баҳор таронасини куйлашга, малоҳат, назокат, латофатларини намойиш этишга ошиқадилар...

Ўлкамизнинг барча сўлим гўшаларида бугун Наврўзи олам шодиёнасига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Халқимизнинг бу қадимий меҳнат ва баҳор байрами, қуёш йилининг юришида кеча билан кундуз тенг бўладиган, шоир ва бахшилар тили билан айтганда, бўйи билан сочи тенглашадиган — БАҲОРнинг 21 мартидан бошланади. Неча-неча асрлар оша халқимиз дардию қувончларига эш бўлиб келган Наврўз ўтмишда яшаган бобокалонларимиз сақланиб қолган баҳорий удумларини шаклланишида асосий омил бўлган. Наврўзи олам ҳақида даврлар ўтиши билан турфа афсоналар тўқилган. Улар аждодлардан-авлодларга, тилдан-тилга ўтиб, эл орасида машҳур бўлиб кетган. Аждодларимиз наврўзнинг пайдо бўлишини табиатни янгиланиши, офтоб, нур, меҳнат ва баҳор, қут-барака билан боғлайдилар. Шунинг учун ҳам келаётган ҳосил — қут-барака йили Наврўзга пешвоз чиқишнинг ҳам ўзгача гашти, завқи-сурури бор. Наврўз арафасида табаррук кексалар оқ кийим тайёрлашади, ёшлар ранг-баранг гулли кўйлаклар харид қилишади, тикишади. Қизлар-келинлар баҳор гулларини ҳам лол қолдирадиган даражада шоҳи-атласларга бурканиб сочларини майда қилиб ўришиб, орқаларига ташлаб уйинга тушишади, қўшиқ айтишади:

Қалдирғоч қайтиб учар,
Қанотин ёйиб учар,
Наврўзда қозон тўлса
Элимизни бахт қучар...

Хўш, асрлардан-асрларга ўтиб келаётган бу наврўз байрами қачон пайдо бўлган? Айрим манбаларга мурожаат қилсак шарқ халқларининг энг ҳаётбахш ва қадимий байрами наврўзнинг қачон — пайдо бўлгани хусусида турли мулоҳазалар билдирилган. Баъзи олимлар Наврўзи оламнинг ёшини уч минг йил, ҳатто ундан ҳам каттароқдир деб ҳисоблашади.

Ушбу баҳор ва меҳнат байрамининг пайдо бўлиши ҳақидаги тарихий маълумотларнинг айтишича, даврлар ўтиши билан турли ўзгаришларга учраб, афсонавий ривоятлар қобиғига ўралган ҳолда бизнинг кунларгача етиб келган. Ана шундай афсоналарнинг аксарияти, бир қанчаси, Наврўзи оламнинг вужудга келишини афсонавий Жамшид номи билан боғланади.

Қадимги Эрон афсоналаридан бирида ҳикоя қилишича, Наврўз Жамшид подшо бўлиб, тахтга ўтирган кундир. Ҳикоят қилишларича, у ўзига шоҳона тахт ясаттириб, ҳар хил қимматбаҳо тошлар билан жило берилган, турли-туман дур жавоҳирлар қадалган қимматбаҳо тожини кийиб, тонг маҳали тахтга ўтирибди. Шу пайт қуёш чиқиб, офтобнинг заррин нурлари Жамшиднинг тожу тахтини ёритибди. Бутун теварак-атроф мунаввар бўлиб кетибди. Бу ғаройиб мўъжизани кўрган одамлар ажабланиб, Жамшид тахтга ўтирган кунни «Наврўз» яъни «Янги кун» деб, шу-шу байрам қилиша бошлашган экан. Бу Наврўзнинг пайдо бўлиши ҳақидаги ўзбек қомусидан олинган биргина ривоят.

Қисқаси, бу улуғ байрам — Наврўзи олам боболаримиз илк момоқалдироқ жаранги долғаси ила баҳор эпкини майсаларни сийпалаб, қор остида ухлаб ётган бойчечакларни уйғотган; ажиб, гўзал, фаслда далага дон сепишни, сочишни ўрганган бетакрор дамлар маҳсулидир.

Янги йил — Наврўз байрамини ҳар бир фуқоро яхши умидлар, ўтган йилли эришолмаган орзулар оғуши билан бошламоқда. Бизнинг ҳам энг улуғ умидимиз она диёримиз. Ватанимиз мустақиллиги абадий бўлсин.

Маъмуржон ҚИЁМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Жаҳон мусулмонлари улуғ Рамазон ойи талабларини тўлиқ адо этдилар. Бу ой Ўзбекистонда ҳам ҳар жиҳатдан файз-тароватли ўтди, масжидларда қуръон баркамол тиловат этилди, кўп ифторликлар бўлди. Шу ойда Қуръони карим нозил этилган экан, унинг шарафига бағишланган ҳайит намози ҳам катта шодиёналик байрамлардан бирига айланди.

САОДАТЛИ ОНЛАР ҲИДОЯТИ

Якшанба ярим тунида одамлар оқими масжидлар сари қуюқлаша борди. Мамлакатимизнинг пойтахти Тошкент аҳолиси ҳам жуда барвақт уйғонган. Шаҳарнинг Тиллашайх масжидида ўн мингларча турли миллат мусулмонлари катта жамоага жам бўлишди. Тонг саҳардаги Қуръон тиловатидан кейин Мовароуннаҳр мусулмонлари диний идораси раиси, муфтий Ҳожи Муҳторхон ўғли Абдуллоҳ ваъз айтдилар. Муфтий ҳазратлари жамоага йиғилган барча мусулмонларни Рамазон ҳайити билан муборакбод этдилар. Ҳайит куни беҳад шарофатли ва саодатли айём эканлиги, истиқлол шарофати туфайли у Ватанимизнинг комил раҳбарияти раҳнамолигида умумхалқ шодиёнаси тарзида нишонланаётган экан, бунинг учун тангри-таоллога чексиз шукроналар айтилмоғи фарз эканлигини алоҳида таъкидладилар.

Тафаккуримизни мунаввар этувчи Ислом билимлари ва унинг нурлари тарихимизда ва ҳозирги ҳаётимизда катта аҳамият касб этаётганлиги ҳақида сўзладилар. Имом Бухорий, Имом Термизий, Ҳожа Аҳмад Яссавий, Бурҳониддин ал Марғилоний, Баҳовуддин Нақшбанд, Ҳожи Аҳрор Валий сингари мутафаккирларимизнинг улуғ номлари жаҳон маданият оламида узоқ асрлардан буён машҳур эканлиги таърифланди.

Ҳайит намози ўқиб бўлингандан кейин мусулмонлар бир-бирларини самимий муборакбод этдилар. **Бу ерда Эрон Ислом жумҳуриятининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Муҳаммад Мусо Ҳошимий Гулпоёгоний, жанобларини учратиб, у кишини Рамазон ҳайити билан муборакбод этдик.**

— Эрон ва Ўзбекистон ўртасида яқин қардошлик алоқалари ривожланиб бораётганлигидан беҳад мамнун эканлигимизни бу улуғ кунда ана шу муқаддас жойда туриб таъкидлашни ўринли, деб ҳисоблайман. Сизнинг Президентингиз жаноб Ислом Каримов ва Эрон раҳбари Ҳошимий Рафсанжоний зоти олийларининг бир-бирларимизга ташриф билан борди-келди қилганликлари бунга мисол бўлаолади.

Бугун биз мана шу Тиллашайх масжидида ўзбек биродарларимиз билан Рамазон ҳайитини елкама-елка туриб ўқидик. Бу маросим барчамизнинг фикрларимиз ва мақсадларимиз муштарак эканлигидан далолатдир. Чиндан ҳам беҳад улкан шодиёна, Ер куррасидаги бир миллиарддан зиёд мусулмон аҳли бу кунни ғоятда пок ва улуғ ниятлар билан нишонламоқда. Рамазон ҳайити байрами Ўзбекистонда ҳам кўтаринки умумхалқ шодиёнаси руҳида ўтаётганлигининг шоҳиди бўлиб турибман. Ўзбекистон Республикаси давлати ва ҳукумати диний маросимлар учун талай имкониятлар яратиб берганлигини таъкидлаш ўринлидир. Яратган оллоҳ таоло барчамизнинг, шу жумладан ўзбек биродарларимизнинг энг яхши савобли ишларини даргоҳида қабул қилган бўлсин.

Мовароуннаҳр мусулмонлари диний идораси масжидлар бошқармаси бошлиғи Абдуғани Исмоилов:

— Республикамиз ҳукуматига ташаккурлар бўлсинким, ислом дини равнақи учун қулай йўл-йўриқлар очиб берилди. Улуғ Рамазон ҳайити арафасида диёримизда бир қатор янги масжидлар очилди. Тошкентнинг Батуми кўчасидаги маҳалла аҳолиси бунёд этган шинам масжидга Ҳазрат Умар ибн Ҳаттоб номи берилди. Кўркам бу бинода ҳам ҳайит намози ўқилди. Ҳозирги пайтда диний идорамиз расмий рўйхатидан ўтган 1250 та масжид бор. Бундан ташқари республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқларидаги маҳаллаларда ҳам аҳолининг ҳиммати билан янгидан қурилган ва қаровсиз ётган эскилари таъмирланган 4 мингга яқин масжид бор. Уларда ҳам ислом дини ғоялари эркин тарғиб этилмоқда.

Тошкентнинг Кўкча даҳасидаги Шайх Зайниддин масжидида имом хатиб Хожи Раҳматулло қори ҳайит намози ўқилиши олдидан ваъз айтиб, Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлаш учун ҳар бир мусулмоннинг қўлидан келган барча ғайрат-шижоатли вазифаларни таърифлаб берди.

Оллоҳнинг Қуръони каримида шундай оят бор: Ўзининг пешона тери билан топилган ҳалол молларингизга шубҳа йўқ, нопок йўллар билан топилган бойликлар макруҳ ҳисобланади. Шариати исломияда ўғрилик, порахўрлик, зўравонлик, хиёнаткорлик, судхўрлик билан топилган маблағлар ҳаром деб таърифланган. Оллоҳнинг китобида шундай айтилган экан, демак биз энди мустақиллигимизни мустаҳкамлаш йўлида ҳозирги иқтисодий қийинчиликларни енгиш борасида бундай ярамас иллатларни турмушимиздан бутунлай супуриб ташламоғимиз лозимдир.

Ўзбекистоннинг барча вилоятлардаги масжидларда ҳам рамазон ҳайити катта шодиёналик билан нишонланди. Вилоятларда имом хатиблар Нурмуҳаммад Жўраев имом Термизий Масжиди, Собиржон қори — Марғилон ҳонақоҳ масжиди, Аҳмаджон Исмоилов — Сирдарёдаги «Янги ҳаёт» масжиди, Увайс ҳожи Алоуддин ўғли—Нукус жомеъ масжидида ваъз айтиб, ислом динининг равнақи йўлида эришилаётган ютуқлар учун Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов шарафига ҳамду санолар ўқидилар, барча мусулмонларни имонли, ҳалол ва меҳнатсевар бўлишга даъват этдилар.

Абдулла ПУЛАТОВ,
«Ўзбекистон овози» махсус мухбири.

РЎЗҒОР БУТ, КЎНГИЛ ТЎҚ БЎЛСИН

УМУМХАЛҚ БАЙРАМИ ШАРАФИГА

Фарғона вилояти Ўзбекистон туманидаги «Умид» оилавий фермер хўжалиги Наврўз умумхалқ байрами ва Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг уч йиллигини нишонлашга ўз ҳиссасини қўшишга қарор қилди. Ана шу мақсадда вилоят хайрия жамғармасига 500 минг сўм ўтказилади. Наврўз байрами куни Худоёрхон қишлоги аҳолисига арзон нархда 300 килограмм гўшт, 200 килограмм сут сотилади, уруш ногиронлари, боқувчисиз қолган қарияларга гўшт ва сут бепул берилади.

«Умид» Ўзбекистон тумани халқ таълими бўлими билан биргаликда Худоёрхон, Қораёзбобо, Яккатут қишлоқларидаги учта мактабнинг VII—IX синф ўқувчилари ўртасида «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» шиори остида беллашув ўтказади. Биринчи ўринни олган уч нафар ўқувчига 50 минг сўмдан мукофот берилади. Мукофот Ўзбекистоннинг мустақиллик куни — 1 сентябрда топширилади.

Маълумки, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти — 1994 йилни «Оила йили» деб эълон қилди. Шу муносабат билан 1 сентябрь куни Худоёрхон қишлоғида «Намунали оила» кўрик-танлови ўтказилади. Ғолибга бир бош бузоқ берилади.

Барча тадбирлар учун сарфланадиган маблағ хўжаликнинг хайрия жамғармаси ҳисобидан қопланади.

ИСЛОҲОТ ЙЎЛИДАГИ ТЎСИҚЛАРНИ ТЕЗРОҚ БАРТАРАФ ЭТАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ ИСМОИЛ ЖУРАБЕКОВНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ҳурматли биродарлар!

Сизларга маълумки, Вазирлар Маҳкамасининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида Президент Ислом Каримов қишлоқ хўжалигида ислоҳотни амалга оширишга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар, чорвачиликда ислоҳотларни кенг қулоч ёздириш ва деҳқон (фермер) хўжаликларини ривожлантириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш тўғрисида катта нутқ сўзлади. Биз бу ерда ана шу нутқда баён этилган фикр-мулоҳазалар ва улардан келиб чиқадиган хулосалар асосида пойтахт — Тошкент шаҳри меҳнаткашлари олдида турган вазифаларни белгилаб олиш учун йиғилдик.

Шуни айтиб ўтиш керакки, Вазирлар Маҳкамасининг ўша мажлисида халқ хўжалиги учун энг муҳим қарорлар қабул қилинди. Бу қарорларда қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилишда ечимини топмай турган муаммолар, баъзи бир тўсиқларни бартараф этиш йўллари кўрсатиб берилди. Хусусан, нарх белгилаш тизими такомиллаштирилаётгани, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг деярли барча турлари бўйича эркин (шартномавий) нархларга ўтилгани айтилди. Биз ҳаммамиз давлат буюртмаси ҳажмини камайтириш масалалари изчил ҳал этилаётгани, маҳсулотларни сотишда хўжаликларнинг ҳуқуқ ва мустақилликлари кенгайиб бораётганига гувоҳ бўлиб турибмиз.

Қарорларда меҳнат жамоаларининг ишлаб чиқариш ҳажмларини ошириш ҳамда ижтимоий масалаларни ҳал этиш мақсадида хўжаликларда давлат томонидан белгиланадиган буюртмалар (давлат буюртмалари) бекор қилингани кўрсатилди. Фақат пахта, дон, чорва моллари, парранда ва сутгагина давлат буюртмаси белгиланади.

Бир сўз билан айтганда, бундай янгилик ҳеч қачон бўлган эмас. Қишлоқ хўжалигининг чинакамига равнақ топиши учун мустаҳкам негиз яратилди. Эндиликда деҳқонларимиз ўз меҳнати самарасидан тўлароқ манфаатдор бўлади, деб айта оламиз.

Бугун бу ерда Вазирлар Маҳкамасининг ана шу мажлисида қайд этилган хато ва камчиликларни бартараф қилиш борасида шаҳар меҳнаткашлари олдида турган вазифалар тўғрисида гап бориши керак.

Шундай экан, ишни шаҳар ва туман ҳокимларига, уларнинг ўринбосарларига, ташкилот, корхона, муассаса раҳбарларига нисбатан талабчанликни кучайтиришдан бошлаш керак бўлади.

Қишлоқ хўжалиги тармоқлари ишини яхшилаш, иқтисодий ислоҳотни кенг миқёсда татбиқ этиш — бу бирлашма ва корхоналарсиз амалга ошириб бўлмайдиган иш. Бундан ташқари, шаҳар аҳолисининг турмуш шароитини яхшилаш, саноат, қурилиш, транспорт, алоқа каби тармоқларнинг фаолияти қишлоқ хўжалиги иқтисодиётининг даражаси билан чамбарчас боғлиқдир. Буни яхши тушунган Тошкент шаҳри билан Тошкент вилояти туманлари ўзаро бир-бирларига ижтимоий-иқтисодий ва илмий-техникавий ёрдам кўрсатиш тўғрисида шартномалар туздилар. Уларда қишлоқ жойларида кичик саноат корхоналарини ташкил этиш, шаҳар аҳолисини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш каби ижобий ишлар ўз ифодасини топди.

Умуман олганда Тошкент шаҳри меҳнаткашлари 1993 йилда кўп кўрсаткичлар бўйича олға томон қадам ташладилар. Саноат корхоналари ишлаб чиқариш ҳажмини 794 миллиард сўмга етказиб, 1992 йилга нисбатан ўртача ҳисобда 8 фоиз ўсишга эришдилар. Бу корхоналар орасида хусусийлаштирилган корхоналарнинг салмоғи ортиб бормоқда, жумладан ижара йўли билан ишлаётган корхоналар 68 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш кўпайиб бормоқда. Ўтган йили шаҳар корхоналари 355 миллиард сўмлик ана шундай маҳсулот тайёрлаб, ўсиш суръатини 11 фоизга етказдилар. Айниқса енгил саноат моллари ишлаб чиқариш 14 миллиард сўм, озиқ-овқат моллари ишлаб чиқариш 6 миллиард сўм ортиғи билан бажарилди. Кичик корхоналар эса 11,5 миллиард сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарди. Шунингдек, корхоналарда янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳам яхши йўлга қўйилмоқда. Булардан нон маҳсулотларининг янги турлари, чинни идишлар, осма ёритгичлар, оёқ кийимлари, пальтолар, костюмлар, мебеллар, ўйинчоқлар ва бошқа шунга ўхшаш маҳсулотларни мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Машинасозлик саноати, жумладан, экскаватор, «Тошхимсельмаш», абразив, компрессор, кабель заводларининг маҳсулотлари дунё стандартларига тўғри келмоқда. Корхоналар республика учун керакли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳисобига ўз технологик жараёнларини ўзгартирмоқдалар. Чкалов номидаги авиация заводида кир ювиш машиналари, маиший ва хўжалик электр асбоблари бирлашмасида дазмоллар, «Зенит» ва радио электрон заводларида телевизорлар ишлаб чиқариш кўпаймоқда. Тошкент шаҳар саноат корхоналарининг кўпчилиги қишлоқ учун керакли техника, асбоб-ускуналарни етказиб бермоқда.

1993 йилда шаҳар қурилиш ташкилотларида ҳам кенг кўламли ишлар бажарилди, қурувчилар 137 миллиард сўмдан ортиқ маблағни ўзлаштирди. Аҳоли эҳтиёжини тўлароқ қондириш мақсадида 605 минг квадрат метр уй-жой, 2354 ўринли мактаблар, 280 ўринли болалар боғчалари, 24 та дўкон, 15 та новвойхона, 25 та ошхона қурилиб ишга туширилди.

Шаҳарнинг тарихий эски ҳудудларида яшовчиларга қулайлик яратишга катта аҳамият берилмоқда, бунга ўтган йилнинг ўзида қилинган газлаштириш (175 километр), ичимлик сув ўтказиш (52 километр), оқар сувлар тармоқлари (88 километр) қурилиш ишлари яққол мисолдир. Шу ҳудудларда телефон алоқасини яхшилаш, ободонлаштириш ишлари ҳам самарали олиб борилмоқда.

Ўтган йили савдо-сотиқ ҳажми ўн баравар ортди. Савдо ташкилотлари хусусийлаштирилганидан сўнг қўшимча маҳсулот олиб келиш ҳисобига дўконлар тўлмоқда. 1993 йилда 58 миллиард сўмлик шундай маҳсулотлар олиб келиб сотилди.

Деҳқон бозорларида ҳам бирмунча ишлар қилинди. Шаҳарнинг Олой, Чорсу ва бошқа бозорларида замонавий дўконлар, савдо ва майда ҳунармандчилик расталари ишга туширилди.

Ҳурматли дўстлар!

Иқтисодий ислоҳотни янада чуқурлаштиришда бошқарув тизимини такомиллаштириш яхши натижалар бериши назарда тутилиб, республика солиқ бошқармаси қўмитага айлантирилди ва божхона қўмитаси тугатилиб, унинг таркибига киритилди. Давлат назорат қўмитаси тугатилди. Бу эса назорат қилиш органлари сонини камайтирди.

Товар ишлаб чиқарувчиларнинг, истеъмолчилар ва тадбиркорларнинг товар ресурслари бозорда эркин ҳамда тенг ҳуқуқли тарзда иштирок этиши учун зарур тармоқлар мажмуини вужудга келтириш мақсадида «Ўзбекшартномасавдо» акционерлик уюшмаси тугатилиб, улгуржи ва биржа савдоси бўйича республика «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмаси таъсис этиш тўғрисида фармон эълон қилинди.

Кўриниб турибдики, мамлакатимизда бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида бошқарув тизими шу тариқа такомиллаштирилиб борилмоқда.

Солиқ қўмитаси зиммасига масъулиятли ишлар юклатилди, уларга катта имкониятлар берилди. Бундан кейин солиқ қўмитасининг шаҳар бошқармаси ва бўлимлари ходимлари масъулиятни сезган ҳолда ҳалол, пок, виждонан ишлашлари талаб этилади. Солиқ, бу — давлатимизнинг бюджети, куч-қудрати, хазинаси эканини биронта раҳбар, ишбилармон, қолаверса, ҳар бир шахс ёдидан чиқармаслиги керак.

Шундай бўлса-да, ўтган йили шаҳар солиқ бошқармаси томонидан 7435 та корхона, ташкилот ва муассаса текшириб кўрилганда уларда молиявий интизом бузилгани, айрим даромадлар яшириб келингани аниқланди. Бюджетга 10 миллиард сўм жарима ундириб олинди.

Солиқ системасини тўғри йўлга қўйганимиздагина биз ривожланган мамлакатлар сафидан ўрин олишимиз мумкин. Ана шуни тушунмоғимиз ва шаҳарда керакли тарғибот ишларини олиб боришимиз керак. Давлат хазинасига тушиши керак бўлган маблағни яшириб қолувчи, халқ ризқига чанг солувчи ёт кимсаларга шафқатсиз бўлишимиз, ҳалол, эл-юрт учун хизмат қиладиганларга яқиндан ёрдам беришимиз даркор.

Ҳурматли дўстлар!

Биз ҳозир мураккаб даврда яшаяпмиз. Халқ хўжалигининг айрим тармоқларида турли муаммолар кетма-кет пайдо бўлиб, уларни енгиш осон бўлмаяпти. Шу билан бирга айрим вилоят, шаҳар, туман раҳбарлари орасида расмиятчилик, кўзбўямачилик иллатлари сақланиб қолмоқда, баъзи хўжалик ва корхоналар номларини юзаки ўзгартириб, иш услубини эса эскича давом эттирмоқда.

Вазирликлар, идоралар ва айрим вилоят, туман раҳбарлари хўжаликларга нисбатан маъмурий-буйруқбозлик, қотиб қолган зўравонлик услубларини ишлатишни, ҳар хил ҳисоботлар сўраш, хўжаликларни эски иш услубига тортиш ҳолларини амалда қўллаб келмоқдалар. Бу эса ишлаб чиқариш корхоналарида иш унумдорлиги пасайишига олиб келмоқда, Корхона раҳбарларини мустақил фикрлашдан маҳрум қиляпти, меҳнаткаш ўзи ишлаб чиқарган маҳсулотлардан манфаат кўрмаяпти. Оқибатда ишга бўлган муносабат ўзгармаяпти. Бу ўз-ўзидан жойларда иқтисодий ислоҳотларни тезкорлик билан амалга оширишда тўсиқ бўлиб турибди.

Вилоят ва туманларда хизмат кўрсатиш ташкилотларининг нотўғри иш услуби хўжаликларни, ишлаб чиқариш корхоналарини оғир аҳволга солиб қўймоқда.

Хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўз хизматларини яхшилаш ва кенгайтириш ўрнига корхона ва хўжаликларга ўзларининг ҳар хил шартларини қўймоқдалар, ҳолбуки, бу ишда аҳвол бутунлай тескари бўлиши, яъни хизмат кўрсатиш ташкилотлари хўжаликларга ўзларининг хизматини таклиф қилиши керак.

Ислоҳотга тўсиқ бўлаётган сабаблардан яна бири бу — бизнинг аввалги қабул қилган қонунларимизнинг заифлиги ва бугунги куннинг талабларига тўла жавоб бермаслиги, шу билан бирга, эски услубда иш олиб борилаётганидир.

Жойлардаги кўплаб раҳбар ходимлар иқтисодий ислоҳотнинг янги босқичига ўтилганини ҳалигача тўла тушуниб, англаб етгани йўқ. Ўзбекистон Президенти Фармонларини амалга оширишда жойлардаги раҳбар ходимлар эскича иш услубига амал қилиб, юқори ташкилотлардан ушбу Фармонлар бўйича қўшимча қарор ва тадбирларни кутиб ўтирибдилар. Бу эса ўз навбатида аниқлаб олинган тадбирларнинг бажарилиши охирига етмай қолишига сабаб бўлмоқда.

Буни Президентимизнинг шу йил 21 январдаги Фармонида кўрсатиб ўтилган чора-тадбирларнинг шошмасдан амалга оширилаётганидан ҳам билса бўлади. Жойларда давлат мулкини хусусийлаштириш сусткашлик билан амалга ошириляпти. Ушбу масалада айрим раҳбар ходимларда қўрқув бор, эски сарқитларнинг таъсири бор, мулк эса эгасини топа олмаяпти.

Иқтисодий ислоҳотни янада самарали ўтказиш омилларидан бири — бу пул сиёсатини оқилона амалга оширишдир. Жойларда банк тизими яхши ишламаяпти, ўз вазифасини бажармаяпти ва шу билан бирга бошқа хизмат кўрсатиш идоралари ҳам аҳолига ўзларининг янги хизмат турларини таклиф қилмаяпти, ишлаб чиқариш корхоналари эса халқ истеъмоли товарларини етарли даражада ишлаб чиқармаяпти, бунинг оқибатида аҳоли қўлида пул тўпланиб қолмоқда.

Ҳозир бу масалада вақтинчалик қийинчиликларга учраб турибмиз. Ўйлайманки, миллий валютамиз чиқиши билан бу муаммолар бартараф этилади. Шунинг учун ҳам ҳаммамиздан сабр-тоқат, ҳар хил миш-мишларга берилмаслик, иқтисодий тангликдан тезроқ чиқиб олиш йўлларини топиш учун қаттиқ курашмоқ талаб этилади.

Яна бир муҳим масалага сизларнинг эътиборингизни қаратмоқчиман. Шаҳар саноат корхоналари, илмий-текшириш, техника-конструкторлик идоралари олдида янги вазифалар пайдо бўлмоқда. Бу — деҳқон (фермер)ларнинг янги хусусийлаштирилган шароитда иш юритиши билан боғлиқ бўлган асбоб-ускуналарни яратиб, уларнинг оғир қўл меҳнатини енгиллаштириш масалаларидир. Шаҳарда бундай олий илмгоҳлар, илмий-текшириш идоралари кўп. Айниқса, қишлоқ хўжалиги ва суғориш иншоотлари билан боғлиқ шундай институт ва идоралардан умидимиз катта.

Ҳозирги муҳим вазифалардан бири — ишлаб чиқариш самарадорлигини, меҳнат унумдорлигини ошириш, юқори натижаларни қўлга киритиш учун қишлоқ хўжалигини замонавий технология, техника ва ускуналар билан таъминлаш ҳамда уларнинг ишлаб чиқариш имконияти ва сифати деҳқонларни қониқтирадиган даражада бўлишига эришишдан иборат.

Шаҳар корхоналари қишлоқ хўжалиги учун ишлаб чиқарилаётган асбоб-ускуналарнинг нархини камайтиришга ҳам катта аҳамият беришлари керак.

Муҳим вазифалардан яна бири, бу — шаҳар корхоналарининг ёрдамчи хўжаликларида ҳам қишлоқ хўжалигида ислоҳотни амалга оширишга қаратилган қарорларни татбиқ этишдир. Бундай хўжаликлар кейинги пайтларда ҳеч кимни қизиқтирмай қўйган, биз ҳаммамиз мана шу масала устида жиддий ўйлаб кўришимиз керак.

Азиз дўстлар!

Ўтган йил якунлари ва шу йилнинг икки ойи натижалари шаҳар халқ хўжалигининг баъзи тармоқларида айрим камчиликлар мавжудлигини кўрсатмоқда. Шаҳар йўловчи транспорти ишидаги нуқсонлар, ободончилик масалаларига эътиборсизлик, хусусан, жуда кўп уйларнинг подвалларини сув босиб кетгани, бозорларда нарх-навонинг тобора кўтарилиб бораётгани ҳақли равишда кўпчиликнинг эътирозига сабаб бўляпти.

Сизларга маълумки, 2—3 март кунлари Президентимиз Ислом Каримов расмий давлат ташрифи билан Россия Федерациясида бўлди. Икки мамлакат давлат делегациялари ўртасида ўзаро муносабатлар, сиёсий, иқтисодий ва халқаро масалалар бўйича фикр алмашилиб, Ўзбекистон ва Россия ўртасида ҳар томонлама ҳамкорликни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, иқтисодий интеграцияни чуқурлаштириш тўғрисида шартномалар, декларация ва бошқа ҳужжатлар имзоланди.

Тошкент шаҳри корхона ва ташкилотларида 100 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари меҳнат қилади. Шаҳарда кўплаб миллий-маданий марказлар ишлаб турибди.

Бозор муносабатларига ўтиш даврида сиёсий ва иқтисодий барқарорликни сақлаб туришда давлатимизда миллатидан, ирқидан, диний дунёқарашидан қатъий назар барчанинг тенг ҳуқуқлиги асосий қонун — Конституциямизда ўз ифодасини топгани муҳим омил бўлаётир. Ҳар бир қўлидан иш келадиган инсон бугун мамлакатимизнинг келажакда буюк давлат бўлиши йўлида самарали меҳнат қилиши керак.

Вазирлар Маҳкамасининг деҳқончиликни ривожлантириш борасидаги қарорларини амалга оширишда ана шу тенг ҳуқуқлилик асосида иш юритиб, ҳамма миллат урф-одатларини ҳурмат қилиб, йиллар давомида ташкил топган меҳнат ресурсларимизни тўла ишга солишимиз лозим.

Мавжуд қийинчиликларни бартараф этишда сиз, пойтахт меҳнат аҳлининг салмоқли ўрнингиз бор.

Ўйлайманки, шаҳар ва туман ҳокимлари, корхона ва идораларнинг раҳбарлари бугунги фаоллар йиғилишида қайд қилинган хато ва камчиликлардан тегишли хулосалар чиқариб, иқтисодий барқарорлаштиришга ва республикамиз қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Ана шу улкан ишларни амалга оширишда сизларга куч-қувват, сиҳат-саломатлик тилайман.

ЎЗБЕКИСТОНГА ТОШ ОТМАНГ!

1994 йил 9 мартда Тошкент кимё-технология институти меҳнат жамоасининг йиғилиши бўлди. Унда илмий кенгаш аъзолари, талабалар вакиллари иштирок этдилар. Йиғилиш қатнашчилари чет эл радиостанциялари ва реакцион матбуот органларининг иғвогарона хатти-ҳаракатларини қаттиқ қораладилар. Сўзга чиққан институт ректори, профессор Т. Мирқомилов, академик, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси К. Аҳмедов, профессорлар Қ. Аҳмеров, А. Ортиқов, Ёшлар Иттифоқи институт кенгаши котиби Ф. Маҳмудхўжаев ва бошқалар мамлакатимиз раҳбарияти амалга ошираётган ички ва ташқи сиёсатни қўллаб-қувватлаб гапирдилар, барча илм-маърифат аҳлларини янги жамиятга муносиб кишиларни тарбиялашга даъват этдилар.

Йиғилишда олий таълим ходимлари ва барча илм аҳлига қуйидаги мурожаатнома қабул қилинди:

Мустақил Она Ватанимиз узра Наврўз нафаси кезмоқда. Халқимиз бу қутлуғ айёмни ҳамиша интиқлик ва соғинч ила кутган, зеро унда эзгулик ва гўзаллик мужассамдир.

Халқимиз қўлга киритган мустақиллик Наврўз қатори бошқа қадриятларимизга ҳам янги ҳаёт бахш этди. Биз ўзимизни танидик, жаҳон халқлари кўзи ўнгида ўзлигимизни намоён этдик, асрий орзуларимиз рўёбга чиқди. Қисқа давр ичида ўнлаб мамлакатлар Ўзбекистонни мустақил давлат сифатида танидилар. Республикамиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлди. Ватанимиз байроғи энг қудратли давлатлар байроғи қаторида ҳилпирай бошлади.

Сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётда амалга оширилаётган ислоҳотлар Ўзбекистон қиёфасини тубдан ўзгартирмоқда. Одамларда келажакка ишонч тобора ортиб бораяпти. Улар республика Президенти Ислом Каримов ўтказаётган ички ва ташқи сиёсатни қизғин қўллаб-қувватлаган ҳолда бутун куч-ғайратларини Она-Ватанимиз қудратини оширишга, юртимиз фаровонлигини таъминлашга сафарбар этмоқдалар.

Халқимиз тинч бунёдкорлик ишлари билан банд бўлган бир пайтда чет эллардан паноҳ топган айрим мунофиқ, иғвогар кимсаларнинг мамлакатимиз шаънига ёғдираётган фисқу фасодлари, бўҳтону туҳматлари қалбларимизни ларзага солмоқда, ғазабимизни қўзғамоқда. Уларга «Озодлик» радиостанцияси, бир қатор реакцион нашрлар кенг минбар бериб, дўстнинг ишини қилмаяптилар. Халқимизда «ит ҳурар, карвон ўтар», деган ҳикматли нақл бор. Катта карвон энди ўз йўлидан қайтмайди. Биз истиқлол йўлидан олға томон бораверамиз.

Республикамиз матбуот органлари орқали берилаётган хабарлардан шу нарса маълум бўлдики, юртимизда содир бўлаётган ўзгаришлар рақибларимизга тинчлик бермаяпти, уларни жазавага солаяпти. Ватангадолар халқимизни тўғри йўлдан тойдириш ниятида ўзларини турли қуйга солмоқдалар. Лекин биз уйдирмаларга ишонмаймиз. Юртимизда рўй бераётган ижобий ўзгаришларни ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз ва унга ҳисса қўшаяпмиз.

Республикамиз Президенти ва ҳукуматимиз халқ манфаатларини кўзлаб қабул қилаётган фармон ва қарорлар мамлакатда тинчлик ҳамда осойишталикни сақлашга, барқарорликни мустаҳкамлашга хизмат қиляпти. Биз халқпарвар Президент ва ҳукумат сиёсатини юксак қадрлаймиз, бошланган улуғ ишларга ҳамиша камарбастамиз.

Мамлакатимиз катта қийинчиликлар билан оёққа тураётган бир пайтда унга мадад бериш, қўллаб-қувватлаш ўрнига йўлига тўғаноқ бўлаётган ватангадоларни халқимиз қоралайди. «Яхшилик қилиш қўлингдан келмаса, ёмонлик қилма», дейилган муқаддас ҳадисларда. Шундай экан ҳали ҳам кеч эмас, эс-ҳушингизни йиғинг, киндик қонингиз тўкилган она-юртингизга тош отманг, деймиз. Бу иш худога ҳам, бандага ҳам хуш келмайди.

Биз талабалар ва барча илм аҳлига мурожаат этамиз: чет эл радиостанциялари ёғдираётган туҳматларга зарба берайлик. Билимимиз ва меҳнатимиз билан мустақил республикамиз куч-қудратини оширайлик.

Ёшлар қалбида ватанпарварлик ва садоқат туйғуларини камол топтиришга, янги жамият кишисини тарбиялашга ҳисса қўшайлик.

• Илму ҳикмат ўтни ёндирар

ОЛИМЛИК—ФИДОЙИЛИК

Қадим замонлардан бери олиму фузалони хўрлаш, ҳақорат этиш энг катта гуноҳлардан саналади. Илм фан бобида такрорланмас сиймоларимиз борки, уларсиз жаҳоннинг илм-фан хазинаси ҳам бирмунча ғариб, тўлақонли бўлмай қоларди.

Республика фалсафа жамияти ўтказган тадбир жумҳуриятимизда зиёлиларга, фан дарғаларига бўлган ҳурматнинг бир кўриниши бўлди, десак муболаға бўлмас.

Маълумки, фалсафани ижтимоий фанлар султони дейишади. Унда тадқиқот, изланиш — бу ҳаётий тажриба ҳамдир. Жамият раёсати тадбирининг қаҳрамонлари профессорлар Саттор Турсунмуҳамедов, Мўбинжон Баратов, Наим Ғойибов, Йўлдош Жумабоевлар юзидаги нур, ўзига хос зиё шундан далолат бўлса керак. Бугун Саттор оға 65, М. Баратов, Н. Ғойибов, Й. Жумабоевлар 60 ёшга тўлибдилар.

Фан билан шуғулланиш ҳам бир санъат, фидокорлик. Олимлар бир томондан илмий иш билан машғул бўлсалар, иккинчи ёқдан муаллимлик фаолиятлари ҳам таҳсинга лойиқ. С. Турсунмуҳамедов Низомий номидаги Тошкент муаллимлар тайёрлаш илмгоҳини кўп йиллар бошқарган, қатор йиллар кафедра мудири бўлиб ишлаган. Мўбин Баратов Ўзбекистон ФА И. Мўминов номидаги фалсафа ва ҳуқуқ институтида директорлик қилгани, Н. Ғойибовнинг нашриёт директорлигидан бошлаб бугунги фаолияти — Ўзбекистон халқаро алоқалар миллий ассоциацияси раислигигача бўлган ҳаёт йўли...

Йиғинда республика Фалсафа жамияти раиси Саид Шермуҳамедов Жиззах Давлат педагогика институти ўқитувчиси Саида Тўйчиева, Тошкентдаги Олий педагогика институти ректори Шамси Шаропов, ЎзФА қошидаги Фалсафа ва ҳуқуқ институти директори, Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг иккинчи котиби Абдулҳафиз Жалолов ва бошқалар юбилярларни қутлуғ ёшлари билан қизғин муборакбод этдилар.

Ҳ. ЭРМАТОВ.

Жарқўрғон туманидаги «Сурхон» давлат хўжалиги биологлари қишлоқ хўжалик мавсумига пухта ҳозирлик кўришди. Бу ерда пестицидлардан тўла воз кечилди. Шу боис зараркунандаларга қарши курашиш мақсадида биофабрика ташкил этилган. Фабрикада трихограмма, олтинкўз ва бошқа тирик микроорганизмлар етиштирилади. Пахтазорлар ва боғларга биологик усул билан ишлов берилади.

СУРАТДА: биофабрика лаборантларидан Рустам Азизов ва Бахтиёр Қобилов.

И. ХЎЖАЕВ (ЎзА) олган сурат.

янгиликлар Воқеалар хабарлар

„Биз ким, мулки Турон...“

ДИПЛОМАТЛИК ОДОБИНИ ЭГАЛЛАШ УЧУН ОЙИГА 50 ДОЛЛАРГАЧА ТЎЛАБ ЎҚИЛАДИ

АЛМАТИ. Яқин кунларда Алмати шаҳрида республикада биринчи дипломатлик одоби хусусий мактаби очилади.

Унда Қозоғистон тижоратчилари, ишбилармонлари ва элчихоналар ҳамда ваколатхоналар ходимларининг болалари ўқийдилар. Мактабда ўқиш учун ойига 30 дан 50 долларгача ҳақ тўланади.

ҚЎШМА КОРХОНА ҚУРИЛАДИ

ДУШАНБЕ. Тожикистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг қарорига кўра, Ҳисор туманида Тожикистон-Венгрия ип йигирув қўшма корхонаси қуриладиган бўлди.

Бу корхона қурилишига Венгриянинг «Торсвик Ҳунгаро КФТ» фирмаси 5,6 миллион доллар қарз беради ва зарур асбоб-ускуналар билан таъминлайди.

ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ

ДУШАНБЕ. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг махсус вакиллари бир неча кун давомида Душанбеда бўлди.

Улар республика вазирликлари ва идоралари фаолияти билан танишиб, айрим соҳалар бўйича статистик маълумотлар йиғдилар. Ушбу маълумотлар асосида БМТ 1994 йилда Тожикистонга кўрсатиладиган инсонпарварлик ёрдамининг махсус дастурини ишлаб чиқади.

ТУРКМАНИСТОНДА ГОЛЛАНДИЯ ИССИҚХОНАСИ

● АШГАБАТ. Туркманистоннинг Гязер этрапида умумий майдони 6 гектардан иборат бўлган иккита иссиқхонани бунёд этиш юзасидан Туркманистон Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари вазирлиги ва Голландиянинг «Агрико протект» фирмаси ўртасида шартнома имзоланди.

Голландиянинг картошка ва қанд лавлаги етиштириш борасидаги яхши тажрибалари Туркманистонда ўрнини топади. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари вазирлиги бундан ташқари Голландиянинг «Толсма техник», «Бейо заден» ва «Агри систем» фирмалари билан ҳам битимлар имзолади.

МУМАИ ДАРОМАД ЙЎЛИ ТЎСИЛДИ

АЛМАТИ. Қозоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги иқтисодий жиноятчиликка қарши кураш бош бошқармаси Алмати шаҳар давлат савдо мубоширлиги билан ҳамкорликда ўтказган текширувида нақд пулларнинг яширин оқимини аниқлаш ва унинг олдини олишга қаратилган тадбирлар натижасида солинган жариманинг миқдори 1 миллион 400 минг танга бўлди.

165 магазин ўз молларини касса аппаратлари назоратисиз сотган. 60 жойда касса аппаратлари бузиб қўйилган. 67 та дўконда хорижий моллар сотиш учун рухсат олинмаган. Текширув чоғида ҳисобга олинмаган моллар 107 миллион 400 минг тангалик эканлиги аниқланди. Бундай текширувларни республиканинг барча вилоятларида ҳам ўтказиш режалаштирилди.

ТУЗ — МУҚАДДАС НЕЪМАТ

АШГАБАТ. Туркманбоши яқинда бундай деди: «Туркманистон мустақилликни қўлга киритиши билан мамлакатда мўл-кўлчилик ва фаровонлик ҳамда ижтимоий ҳимояга эришиш учун давлат ўтказаётган ва кўзда тутаётган тадбирлар келажакда яхши самаралар бериши керак. Туркманистон аҳолисини ош тузи билан бепул таъминлаш тўғрисида қарор қабул қилатуриб, бу неъматга анъанавий муқаддас, деб қаралишига ишонаман».

1994 йилнинг 19 февралидан бошлаб Туркманистон аҳолисига ош тузи бир киши учун кунига 10 граммдан — ойига 830 грамм бепул бериладиган бўлди. Февраль ойи учун меъёр 400 грамм қилиб белгиланган.

Ош тузи етишмай қолган ҳолларда дўконларда эркин нархда сотилади. Озиқ-овқат ва савдо корхоналари ҳамда ташкилотлар ош тузини текинга олмайдилар.

ТОЖИКИСТОН МИЛЛИЙ АРМИЯСИ ЯРАТИЛМОҚДА

ДУШАНБЕ. Мустақил Тожикистон ўзининг қуролли кучларини тезкорлик билан шакллантирмоқда.

Бугунги кунда, деб таъкидлайди республика Мудофаа вазирлиги ташкилий—сафарбарлик бўлимининг бошлиғи, полковник Сирожиддин Шарафутдинов, армиянинг бир қатор таркибий бўлинмалари бўлиб, унинг жанговарлик қобилияти бевосита тожик-афғон чегарасидаги шафқатсиз тўқнашувларда синовдан ўтган. Алоҳида мақсаддаги бу бригадага Файзали Саидов раҳбарлик қилади. Махсус вертолёт эскадрильяси ҳам бор. Ўқув бригадаси ҳам тузилган.

Инженерлик-техник қисмларини ҳам шакллантириш борасида ишлар олиб борилмоқда. Эндиликда ҳарбийларнинг ўз госпитали ҳам бор. Бўлғуси мутахассисларнинг кўпчилиги Сангак Сафаров номли ҳарбий коллежда ўқишмоқда. Мудофаа вазирлиги Хўжанд ва Душанбе шаҳарларида махсус лицейлар очишни мўлжалламоқда.

Лекин, деб таъкидлайди полковник С. Шарафутдинов, халқ армиясига офицер кадрлар етишмаётир. Юқори малакали кадрлар тайёрлашда Россия ва МДҲнинг қудратли давлатлари ёрдам беришга ваъда беришди. Кичик командирларни эса жойларда ўзимиз тайёрлаймиз. Бунинг учун Россиянинг 201-моторлашган ўқчи дивизияси бўлинмаларида етарли имкониятлар бор.

Мутахассисларнинг фикрига қараганда, мустақил армияни яратишнинг дастлабки босқичи тугалланди. Ишлаб чиқилган босқичма-босқич дастур бўйича қуролли кучларни шакллантириш 2000-йилгача давом этади.

(Марказий Осиё ахборот агентликлари ва рўзномалардан олинди).

янгиликлар Воқеалар хабарлар

• Имкониятлар ҳаракатда

ФАҚАТ ГЎШТ БИЛАН ҚОРИН ТЎЙМАЙДИ

ЖОМБОЙ ГЎШТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ДИРЕКТОРИ АБДУҲОФИЗ АЗИЗОВНИНГ ФИКРИ ШУНДАЙ

— Абдуҳофиз ака, наҳотки фақат гўштдан қорин тўймаса?

— Қорин тўйиши мумкин, албатта. Лекин ундан организм етарли моддаларни ололмайди. Шунинг учун чет элларда дўконларда мол гўштини минг бўлакка бўлиб сотишади: жигар алоҳида, буйрак, ичак-чавоқ алоҳида. Тағин улардан ярим хом ашёлар ҳам тайёрлаб қўйилган.

— Нима учун бизнинг дўконларда шу нарсалар йўқ?

— Ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Бунинг учун ишлаш керак. Лекин Президентимизнинг фермерларга бераётган ёрдами, мадади зўр бўлди-да! Агар эътибор берган бўлсангиз, гўшт кўпайиб қолди. Аммо ҳалиям уни уддалаб ея олмаяпмиз. Назаримда ҳар бир қишлоқда, маҳаллада махсус гўшт дўконлари очиш керак. Ёки борларини мослаштириш зарур. Уларда мол ва қўй гўштини турларга бўлиб осиб қўяйлик. Алоҳида ярим фабрикатлар ҳам тайёрлансин. Колбаса, қази, ҳасип... эҳе юз хил таом қилса бўлади! Ана ундан кейин қассоб суяк берди, фақат ёғ берди деб нолиб юрмаймиз. Эҳтиёжингизга, чўнтагингизга қараб танлаб олаверасиз.

— Хуллас, Сиз етилган молларни марказлаштирилган ҳолда гўшт комбинатларида сўйиш керак демоқчисиз, тўғрими?

— Худди шундай. Гўштнинг боя мен айтган турларини фақат йирик комбинатларда қилиш мумкин. Масалан, биз мол ёки қўйнинг лахм гўштини, чарвисини, жигарини, ичагини, калла-пойчасини ҳатто суягини ҳам алоҳида-алоҳида ажратиб қайта ишлаймиз. Ҳасип, колбаса ва ўн хилдаги ярим фабрикатлар тайёрлаймиз. Суякдан олинган қипиқни эса чорвачилик, паррандачилик фермаларига топширамиз. Яна жун, терини айтмайсизми?

— Бироқ шу пайтгача гўшт комбинатларидан халқнинг кўнгли тўлган эмас.

— Эътироз ўринли. Биз кўпинча аҳолини эмас, балки давлат ташкилотларини, яъни йирик корхоналарни, боғча, мактаб, касалхоналарни таъминлаб келганмиз. Вилоятдаги матлубот жамиятлари ҳам арзон гўштни биздан олишарди. Очиғи, кейинги 3—4 йилда чорвачилик орқага кетди. Бунинг устига давлат буюртмаси деган гаплар ҳам шартли бўлиб қолди. Бу ёқдан режани катта қўйишади, у ёқдан эса хўжаликлар мол келтиришмайди. Оқибати ўзингизга яхши маълум...

— Унда ишсиз қолган вақтларингиз ҳам бўлгандир?

— Йўғе, ука, қарийб тўрт юз кишини ишсиз қолдириб бўларканми. У ёққа югурдик, бу ёққа югурдик — бир амаллаб ярим режадан кўпроқ мол топдик. Чиқитсиз технологияни йўлга қўйдик. Иссиқ сув билан бирга канализацияга оқиб кетадиган ёғларни ушлаб қолиб, хўжалик совуни тайёрладик. Ўтган йили 5 минг дона ана шундай совун чиқардик. Териларни Қўқонда ошлатиб, ранглатиб келиб, анчагина оёқ кийимлари тикдик. Жундан маҳсулотлар тайёрладик. Бундан ташқари тикувчилик цехи очдик. Бетон блоклари ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Ишқилиб, одамларни фойдали меҳнат билан банд қилиб турдик.

— Ахир бу аҳволда қийналиб қолмайсизларми?

— Мавжуд қоида-қонунлар иқтисодий тангликни бартараф этишга тўсқинлик қилди. Ахийри, вилоят ҳокимига, туман ҳокимига чиқдик. Ҳиссадорлик жамоаси тузишга келишдик. Айтгандай, мана, бугун Тошкентдан ана шу гувоҳномани олиб келдим. Бугундан эътиборан корхонамиз ҳиссадорлик уюшмасига айланди. Энди ўз кунимизни ўзимиз кўраверамиз. Аммо энг аввало давлат буюртмасини адо этамиз.

— Гўштни қаердан оласизлар?

— Деҳқон хўжаликлари, фермерлар ва аҳоли билан шартнома тузамиз. Баҳосини бозордагидан озгина камроқ қиламиз. Кеча Жиззах вилоятининг Бахмал ва Ғаллаорол туманларидаги фермер хўжаликлари ва ҳиссадорлик жамоалари билан шартнома туздик. Улар бизга келишилган нархда тирик вазнда гўшт топширадилар. Биз ўша гўштнинг бир қисмини қайта ишлаб уларнинг ўзига сотамиз. Ишлаб чиқарган бошқа маҳсулотлардан берамиз. Жойларда фирма дўконлари ташкил этамиз.

— Абдуҳофиз ака, айтишларича, сиз беш ойдан бери қарилик нафақангизни «Соғлом авлод учун» жамғармасига ўтказиб келаркансиз?

— Бола-чақам ўзини тутиб олган. Маошим эса ўзимга етарли. Шу боис нафақамни хайрли ишга бағишладим. Умуман, бизнинг жамоада эзгу ишлар кўп. Ишчи-хизматчиларга комбинат ҳисобидан 64 квартирали 4 та уй қуриб берганмиз. 280 ўринли болалар боғчасининг оғир-енгилини кўтариб турибмиз. Корхона ҳовлиси ва атрофини боғу гулзорга айлантирганмиз.

— Ниятларингиз...

— Гўшт дўконларида юз турдаги маҳсулот қатор бўлиб турса.. Бу кунлар жуда яқин. Бунга қаттиқ бел боғлаганмиз. Солиқлар миқдори кўпайган пайтда ҳиссадорлик улушимизни ҳеч бўлмаганда 65—70 фоиз қилиб беришса... Чунки одамларимиз моддий манфаатни қанчалик кўп сезишса, маҳсулотни шунчалик мўл қилишга интилишади.

Фармон ТОШЕВ
суҳбатлашди.

ТАБИАТ МУҲОФАЗАСИ— БОШ ВАЗИФА

Яқинда Тошкент вилоят табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасида «Ўтган йилнинг якуни ва 1994 йилдаги вазифалар»га бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Қўмита раиси Турғун Эргашев ҳаво мусаффолигини таъминлаш учун қилинаётган ишлар ҳақида тўхталиб ўтди.

Хусусан, иқтисодий қийинчиликларга қарамай, корхонада табиат муҳофазасига доир тадбирлар амалга оширилди. Ўзбекистон қаттиқ қотишмали металлургия корхонасида аммиакни тутиб қолувчи мослама, «Оҳангаронцемент» бирлашмасининг 4-ўтхонасига электрофильтр ўрнатилди. Ҳавога тараладиган ифлос чиқиндиларни тутиб қоладиган мосламаларни ўрнатишга 2 миллиард сўмдан кўп маблағ сарфланди. Амалга оширилган тадбирлар чиқиндиларни бир йилда 58,5 минг тоннага камайтириш имконини берди.

Ер ҳақидаги қонун талабларини қўпол равишда бузган, ундан фойдаланиш борасидаги ҳужжатларни расмийлаштирмаган 27 та ташкилот фаолияти тўхтатиб қўйилди. «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун талабларига риоя қилмаган 10 нафар раҳбарнинг 9 нафари прокурор назорати бўйича огоҳлантирилди.

Сандазим
ШАРОФХОНОВ.

ДОВОНДАН ОШГАН ЧЎҚҚИНИ КЎЗЛАР

Иқтисодий қийинчиликлар даврида яшаяпмиз. Зеро, бозор шароитига ўтиш ҳеч кимга осон бўлган эмас. Менимча, ана шу қийинчиликларни биринчи навбатда қишлоқ хўжалигига эътиборни қаратиш, деҳқоннинг унумли ишлаши ва ўз меҳнати самарасидан кўпроқ баҳраманд бўлишига имкон яратиш билан бартараф этиш мумкин. Сабаби, яқинда Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида таъкидлаганларидек:

«Бугун жамиятимиз шуни англаб олдики, ҳаётимизни яхшилаш, аҳоли турмуш даражасини кўтариш, иқтисодиётимизнинг самарадорлигини ошириш, халқимизни боқиш, истиқболимизни режалаш—хуллас, қандай муаммо, қандай масалани кўрмайлик, уларнинг аксарияти биринчи навбатда қишлоқ хўжалигига бориб тақалади. Ҳаммамизни боқадиган, озуқа берадиган соҳа—қишлоқ хўжалиги тармоқларидир».

Дарҳақиқат, Президентимиз сўнгги пайтда қишлоқ хўжалиги самарадорлигини оширишга катта эътибор беряпти. Жойларда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, уни бевосита ишловчилар ихтиёрига бериш бўйича қилинаётган ишлар ўз самарасини кўрсата бошлади. Деҳқонлар ўзларини ернинг, техника ва бошқа мол-мулкларининг хўжайинлари, деб ҳис қила бошладилар.

Шунинг учун ҳам пировард натижани кўзлайдиганлар, моддий ресурслардан тежаб-тергаб фойдаланадиганлар, энг асосийси, кўпроқ манфаат олиш учун изланадиганлар сафи кенгайиб бормоқда. Булар ўз самарасини кўрсатмасдан қолмайди, албатта. Чунки бугун ўз ишидан қониқмаганнинг эртаги меҳнати янада унумли бўлади. Буни хўжалигимиз, яъни ширкатлар уюшмамиз жамоаси фаолиятида ҳам кўриш мумкин.

Жамоамиз 2060 гектар суғориладиган майдонда деҳқончилик қилади. Тармоқлар ичида энг йириги пахтачилик. Ўтган йили бу соҳадаги топшириқни бажарган бўлсакда, унинг натижаларидан қониқмадик.

Бу йил пахта майдонларини қарийб 250 гектарга камайтирмоқчимиз. Бундан ҳосил яна камаяр экан-да, деган фикрга келмаслик керак. Аксинча, ҳосилдорликни ошириш эвазига ўтган йилги даражадан анча зиёд хом ашё тайёрлашни мўлжаллаяпмиз. Тажрибали деҳқонларимизга таяниб, бу йил 2200 тонна пахта етиштиришни вазифа қилиб қўйдик.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини ҳам ривожлантириш ҳамиша диққатимизда. Республикамизда дон мустақиллигига эришиш борасида катта ишлар қилиниб, ғалла майдонлари кенгайтирилаётир. Ширкатимиз аъзолари 500 гектарга ғалла экишган. Кузда уруғ ташланган майдонларда майсалар униб чиқди. Ҳадемай, ғалла майдонларини озиқлантиришга киришамиз. Мақсадимиз — ҳар гектаридан 30—35 центнердан дон олиб, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга ҳисса қўшиш.

Айни кунларда эса экиш мавсумига қизғин ҳозирлик кўраяпмиз. Мавжуд техника воситаларини баҳорги дала ишларига созлаб-қўйиш ишлари ниҳоясига етказилаётир. Январь ойининг ўзидаёқ барча ҳайдов, чопиқ тракторлари, плуг, сеялка ҳамда культиваторлар тахт қилиб қўйилди. Ваҳолонки, ўтган йили шу пайтлари ремонтга энди киришилганди. Техникани созлашда Илҳомжон Раҳмонқулов, Эргаш Темуров, Нарзулла Ризаев, Ғуломжон Муродов, Исоқул Раҳмонов каби механизаторларимиз жонбозлик кўрсатишди.

Таъмирлаш ишларини янгича ташкил этганимиз ўз самарасини берди. Техника дастлаб акт қилиниб, нархи чиқарилади ва механизаторларга топширилади. Улар эса қисқа фурсатда техникани созлаб беришди. Бу усулнинг жорий этилганлиги икки томон учун ҳам фойда бўлаётир. Қисқаси, баҳорги дала юмушларига пухта тараддуд кўриб қўйдик.

Ширкатимизда чорвачиликни юксалтириш йўлида ҳам қатор ишлар қилинаётир. Шунга қарамасдан бу соҳада ечилиши зарур бўлган муаммолар бор. Жумладан, қорамоллар туёғи сонини кўпайтириш, зотини яхшилаш долзарб масала бўлиб турибди. Ўтган йилги натижаларга назар ташласак, бузоқ олиш ва сут топшириш режалари ортиғи билан бажарилганлигини айтиб ўтишим лозим.

Қисқаси, замон ҳар бир кишидан ишнинг кўзини билиб тадбиркорлик кўрсатишни тақозо этаётир. Айниқса, қишлоқ хўжалигини тубдан ислоҳ қилмасдан туриб кўзланган натижага эришиб бўлмайди. Президентимизнинг шу масалада куюниб қайта-қайта гапираётгани бежиз эмас. Зеро, узоқни кўзлаган қоқилмайди.

Абдуҳаким
АБДУВОҲИДОВ,
Ховос тумани «Дружба» ширкатлар уюшмаси раиси.

• Тежалгани—нақд бойлик

Эскиси янгисини асрайди

Қорақалпоғистон Республикасидаги Тўрткўл тумани 115-автокорхона жамоаси ҳам бозор иқтисодиёти қийинчиликларидан четда эмас. Лекин жамоа бор имкониятларни ишга солишдан эринаётгани йўқ.

— Кейинги уч йилда юк машиналари ҳам, зарур эҳтиёт қисмлар ҳам олмадик, —дейди автокорхона директори, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган автомобиль транспорти ходими Аширбек Пирманов. — Бироқ қўл қовуштириб ўтирадиган замон эмас. Жамоамиз мутахассислари ташаббуси билан юриш муддатидан ўтиб бўлган транспорт воситаларидан қайта фойдаланиш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Ана шу тадбирларни амалга ошириш бозор иқтисодиёти шароитларидаги қийинчиликларни бир қадар бартараф этишга ёрдам бермоқда. Шина, аккумуляторларни ва бошқа эҳтиёт қисмларни қайта тиклаб фойдаланишни йўлга қўйдик. Капитал таъмирланган автомашиналарда қўшимча тарзда 25-30 минг километр йўл босилишига эришила бошлади.

Таъмирлаш ишлари тизимини ҳам қайта кўриб чиқдик. Биласиз, илгари двигателлар фақат Тошкентда таъмирланарди. Эндиликда автокорхонамизда «ЗИЛ», «ГАЗ» ва бошқа машиналар двигателлари, айрим бошқа агрегатларни ҳам таъмирлаш ўзлаштирилди. Бу эса автомобиль паркидан фойдаланишни яхшилаш имкониятларини яратяпти.

Директор ҳақ гапни айтди. Бор имкониятлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш анча маблағ ва ресурсларни тежашга ёрдам бермоқда. Ахир халқда айтилади-ку: «Тежалгани — нақд бойлик» деб. Дарҳақиқат, тежалган ресурслар корхонанинг ўз манфаатларига хизмат қиляпти.

Юқоридаги каби ташкилий-техникавий тадбирларнинг амалга оширилиши туфайли кейинги бир йилда салкам 100 миллион сўм фойда кўрилди. Бу фойданинг асосий қисми корхона ишлаб чиқаришини такомиллаштириш, кенгайтиришга сарф этилган бўлса, бир қисми ҳайдовчилар, муҳандис-техник ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишга харажат қилинди.

Рейимбой
ЕШИМБЕТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

• Муштарий таклиф этади

АГАР ЭЛ МАНФААТИ ЎЙЛАНСА...

Темир йўл транспорти йўловчилар учун бироз арзон ва жуда қулай. Ҳозирги шароитда поездларнинг борлигига минг бор шукр қиламиз. Масалан, «Тошкент — Китоб» поездига кечқурун пойтахтдан ўтирсак, қарабсизки, эрталаб Қаршига келиб турибмиз. Бунинг савоби га нима етсин.

Кейинги пайтда ҳаво транспорти ва автобусларнинг йўл ҳақи бир неча баравар ошиб кетганлиги сабабли ҳамма ўзини поездларга урмоқда. Шунинг учун ҳам ҳозирги шароитда кунига бир марта қатновчи «Тошкент — Китоб» поезди талабни қондиролмай қолди. Чунки одам шунақанги кўпки, қачон қараманг, шоҳбекатлардаги кассалардан чипта ололмай сарсонсиз. Оддий вагонларда ҳатто ўтириб кетишга ҳам жой бўлмай қолади. Юк жойланадиган ўриндиқларга ҳам йўловчилар, талаба-ёшлар чиқиб олиб, қийналиб кетишади. Шу йил 21 январь куни Тошкентдан 66-Китоб поездига чиқиб, ана шу ачинарли манзарани ўз кўзим билан кўрдим.

Эҳтиёжнинг ниҳоятда ошиб кетганлигини ҳисобга олиб, Қашқадарё йўналишига яна бир йўловчи ташиш поезди қўйилса нур устига аъло нур бўларди. Мисол учун «Тошкент — Қарши — Тошкент» поезди. Агар у йўловчилар учун қулай пайтда қатнаса, бунинг нимаси ёмон?! Шундай қилинса одамларга қулайлик туғдирган бўларди, айни пайтда темир йўл транспорти ҳам моддий манфаат кўрарди.

Бегали НУРАЛИЕВ,
шофёр, Қарши шаҳри.

• Журналларнинг янги сонларида

«ИҚТИСОД ВА ҲИСОБОТ»

Ўзбекистон ўз иқтисодий равнақининг янги босқичлари томон одимламоқда. Мустақиллик эълон қилинган вақтдан бери жумҳуриятимизда катта ўзгаришлар содир бўлди. Лекин олдинда бажарилиши керак бўлган вазифалар янада кўп.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги истиқболни белгилаш ва статистика давлат комитетининг «Иқтисод ва ҳисобот» журнали ана шундай вазифаларга ўз саҳифаларидан кенг ўрин ажратяпти.

Яқинда журналнинг 1994 йилдаги илк нашри ўқувчиларга тақдим этилди. Ҳар галгидек журналнинг мазкур сонида нафақат иқтисодчилар, балки жумҳурият равнақига бефарқ бўлмаган ҳар бир журналхон ўзи учун қизиқарли мавзуларни танлаб ўқиши мумкин. «Бозор билан юзма-юз», «Иқтисодий ислоҳот», «Иқтисод ва талаба», «Ишлаб чиқаришнинг янги усуллари», «Сўз — ёш олимларга» рукнлари остида

берилаётган мақолаларнинг ҳар бирида бугунги ва эртанги кунда ечилиши лозим бўлган масалаларга эътибор қилинган.

«Иқтисод ва ҳисобот»нинг илк саҳифалари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг БМТда сўзлаган маърузаси ва унинг Францияга давлат мақомидаги ташрифи якунларига бағишланган.

Иқтисодчи олимлар Фарҳод Рўзиев, Одил Олимжонов, Аҳмаджон Солиев, Мукаррамхон Раҳимова, Муҳаммаджон Қосимов, Аҳмад Ўлмасов, Тўрабой Қоралиев, Абдураҳмон Сотиволдиев, Бахтиёр Шерматовларнинг номлари кўпчиликка таниш. Улар журналнинг мазкур сонида ўз фикрларини ўқувчилар билан ўртоқлашишади.

«Иқтисод ва маънавият» рукни остида берилган «Ўзликни англаш муаммоси» мақоласи миллий онгнинг уйғониши ва шаклланиши, ўзликни англаш масалаларига бағишланган. Муаллиф, фалсафа фанлари номзоди Иброҳим Хўжамуродов маънавий маданият ва халқ қадриятлари хусусидаги фикрларини билдиради. Абул-Ғози Баҳодирхоннинг «Шажараи тарокима», Ҳусайн Воиз Кошифийнинг «Ахлоқи Мусиний» асарларидан берилган парчалар эса ҳамма учун қизиқарли бўлса ажаб эмас.

• ТАДБИРКОРГА ОМАД ЁР •

МОЛ БОЙЛОВДА, ҚЎЙ ЯЙЛОВДА...

Бугунги кунда аҳолининг чорвачилик маҳсулотларига бўлган талабини қондиришда фермерларнинг ҳиссаси катта эканлиги ҳаммага маълум бўлиб қолди. Зеро, улар маҳсулотни кўпайтириш имкониятини берадиган барча омиллардан унумли фойдаланадилар. Ҳақиқий, ишнинг кўзини биладиган, насл танийдиган, унумдорлик нималигини амалда исботлаган фермерлар эришаётган ютуқлар таҳсинга сазовор. Бинобарин беш-олтита қорамол боқаётган киши эмас, балки 50—60, ҳатто 100 бош мол боқаётган одамни ҳақиқий фермер дейиш мумкин. Жиззах вилоятининг Зафаробод туманидаги Охунбобоев номли давлат хўжалиги фермери Ширингул Алиева ана шундай тадбиркорлардан бири.

Ширингул том маънода ишбилармон, ташкилотчи, чорвачиликнинг сир-асрорини пухта ўзлаштирган. Тежамкор. Ҳар бир сўмни қандай топиш-у, қаерга ишлатишни яхши билади. Ўйлаб иш қилади-ю, баъзан талашиб-тортишишдан, таваккал қилишдан ҳам чўчимайди. Ахир ишни олдинга силжитиш учун шундай қилиш ҳам керак-да. У ҳозирги даражага етгунча анча-мунча тер тўкди. Раҳбарлар билан олишди. Аёл боши билан нималарга қодир эканлигини исботлади. Унча-мунча эркак кишининг қўлидан келмайдиган ишларни бажарди. Шундай пайтлар ҳам бўлганки, «Ўзинг учун ўл етим!» қабилида иш тутишига тўғри келган. Лекин у қийинчиликлардан чўчимади. Шу боис ютуқлар ҳам аста-секин келаверди.

Ширингул бирданига фермер бўлиб қолгани йўқ. У дастлаб оила аъзолари билан уй фермасини ташкил этди. Ўшанда, яъни 1984 йилда оилавий фермадаги бир бош соғин сигир ва 15 бош қўйни меҳр билан парваришлашди. Ортиб қолган маҳсулот эса давлат хўжалигига ўтказиларди. Даромад ҳам кўпайиб борди. Кўрсаткичлар эса юксалаверди. Фермернинг қизлари Зулфия ва Замира, ўғиллари Исмоил ва Исроил, укалари Асрор ва Жаббор бу ишнинг ҳосиятли эканлигини дилдан ҳис этиб астойдил меҳнат қилишди. Тажрибали чорвадорлардан Мирзажон Баҳромов билан Равшан Тугалов ҳам ёрдамларини аяшмади.

Бўш қоп тикка турмайди, деганларидек, қорамоллар сони кўпайган сари уларни емиш билан таъминлаш қийинлаша борди. Шу боис яна тортишувлар бошланди. Хўжаликка маҳсулот топширгандан кейин фермер ҳам ундан ем-хашак талаб қилишга ҳақли эди. Давлат хўжалиги раҳбарлари ниҳоят 45 гектар унумсиз ер ажратишди. Шу майдонларга беда сепилди. Ердан иложи борича кўпроқ ҳосил олишга ҳаракат қилинди. Янги молхона ҳам бунёд этилди. Хуллас, фермерларнинг иши юришиб, 1990 йилда эл дастурхонига 30 тонна гўшт етказиб берди.

Бундан тўрт йил аввал оила аъзолари қарз кўтаришга мажбур бўлишди. Чунки бундан буён техникасиз шунча молни эплашнинг ўзи бўлмай қолди. Шу боис давлатдан 50 минг сўм қарз олиб, тракторлар сотиб олинди. Шундан сўнг иш юришди.

— Бироқ, — дейди Ширингул Алиева, — қорамолларни фақат яхши емиш бериб, суғориб қўйиш билан иш битмайди. Ёздаку майли-я, қишда, айниқса, сергак бўлиш талаб этилади. Шу боис қишли-қировли кунларда, ярим кечаси, албатта моллардан хабар оламан. Улар ётган бўлса ўрнидан қўзғатиб, ҳаракатга келтираман. Шунда жониворларнинг танасига илиқлик югуради, касалга чалинмайди. Ҳар бир сигирнинг аҳволини, кўрсаткичларини махсус дафтарчага қайд этиб бораман. Бўғоз сигирлар ва бузоқларни алоҳида бўлимларда сақлайман.

1991 йил охирига келиб фермернинг 240 бош қорамоли, 430 бош қўйи бор эди. Жониворларнинг кўпи етилиб қолганди. Демак, уларни тезда гўштга топшириш керак. Ширингул шундай қилди. 1992 йилнинг январида давлатга 100 тонна гўшт топширди. Бу ўзига хос рекорд кўрсаткич эди. Унча-мунча давлат ёки жамоа хўжалиги бундай кўрсаткичга эришолмаётганини назарда тутсак, бу ютуқ айниқса таҳсинга сазовор. Гўштнинг нархи ҳам арзон бўлди. Бор-йўғи беш сўмга яқин.

Ўша йили сут етиштиришда ҳам омилкорларнинг омади келди. Истеъмолчиларга 140 тоннадан зиёд сут етказиб берилди. Яхши парвариш қилингани туфайли ҳар бир сигирдан бир кеча-кундузда 15 килограммдан сут соғиб олинди. Бу албатта сигирлар зоти яхшилигидан, чўл шароитига мослашганлигидан далолат беради. Унинг айрим сигирлари борки, ҳатто, кунига 20 килограммгача маҳсулот олинади.

Оила аъзолари семиз қорамолларни гўштга топширгандан сўнг дарров унинг ўрнини тўлатишга ҳаракат қилишади. Уч йил аввал ҳам шундай қилинди. Юз тонна гўшт топширгандан кейин хўжаликдан шартнома асосида 150 бош бузоқ олишди.

Ўтган йили эса оила аъзолари учун янада қувончли бўлди. Йил бошидан 290 бош қорамолни, жумладан 60 бош соғин сигирни, 200 бош қўйни ва 16 бош отни меҳр билан парваришлашди. Мол бойловда, қўй яйловда семиради, деганларидек, яйлов масаласи ҳам ижобий ҳал этилди. Айни қишли-қировли кунларда чимқўрғонлик чўпонлар қўйларни шартнома асосида боқиб беришмоқда.

Умуман, ўтган йили 200 тоннага яқин гўшт етиштирилди. Истеъмолчиларга 75 тонна сут сотилди.

— Эришган ютуқларимиз ҳам, турмуш шароитимиз ҳам жойида, — дейди Ширингул Алиева. — Лекин қорнимга эмас, қадримга йиғлайман, деганларидек, айрим раҳбарларнинг тутуруқсизлиги, лоқайдлиги одамнинг ғашига тегади. Кўпинча ваъда берадилар-у бажаришга келганда унутиб юборадилар. Шикоят қилиш хаёлимда йўғ-у, лекин кези келганда айтиб ўтсам бошқалар учун ибратли бўлар.

Воқеа бундай бўлганди: 1988 йилда Жиззах вилоят ижроия қўмитасидаги раҳбарлар гўшт топширишда юқори кўрсаткичга эришсангиз «ГАЗ—24» автомашинаси ажратамиз дейишди. Мен ваъдани бажардим. Лекин улар алдашди. Ҳозир қўш-қўш машинам бор. Нолийдиган жойим йўқ. Бироқ ўша воқеани эсласам ҳамон алланечук бўлиб кетаман.

Яна бир гап. Бу фермерларга ёрдам бериш, уларнинг оғирини енгил қилиш хусусида. Масалан, ўтган йили вилоят ҳокими бизнинг ишимиз билан танишди. Баъзи муаммоларни ечишда ёрдам берди. Чунончи, илгарилари маҳсулотимизни фақат хўжаликка топширардик. Уни сотиш учун наинки қўшни туманларда, ҳатто ўз туманимизда ҳам дўкон очишнинг иложи йўқ эди. Алишер Тошкенбоев эса қўшни туманларда, ҳатто Жиззах шаҳрида ҳам гўшт ва сут маҳсулотини сотиш учун дўкон қуриш масаласини ҳал қилиб берди.

Бу албатта етиштирилган маҳсулотни нобуд қилмай эл дастурхонига етказиб бериш имкониятини яратди. Жумладан, ўтган йили Жиззах шаҳрининг Темирйўл бозоридаги ўзларига тегишли қассобхонада ва Пахтакор шаҳридаги дўконда 91 тоннадан зиёд гўшт сотилди. Йўлдош Охунбобоев номли, Ҳамид Олимжон номли, Файзулла Хўжаев номли, Собир Раҳимов номли давлат хўжаликларига эса тирик вазнда 95 тонна гўшт етказиб берилди.

Айни пайтда оилада бирмунча ўзгаришлар бўлди. Жумладан, Ширингул тўнғич қизи Зулфияни турмушга узатган. Ўз навбатида ўғиллари Исроил ва Исмоилларни уйлантирди. Келинлари Дилором ва Моҳидил ҳам шу «Ширин» фермер хўжалигининг тўлақонли аъзосига айландилар.

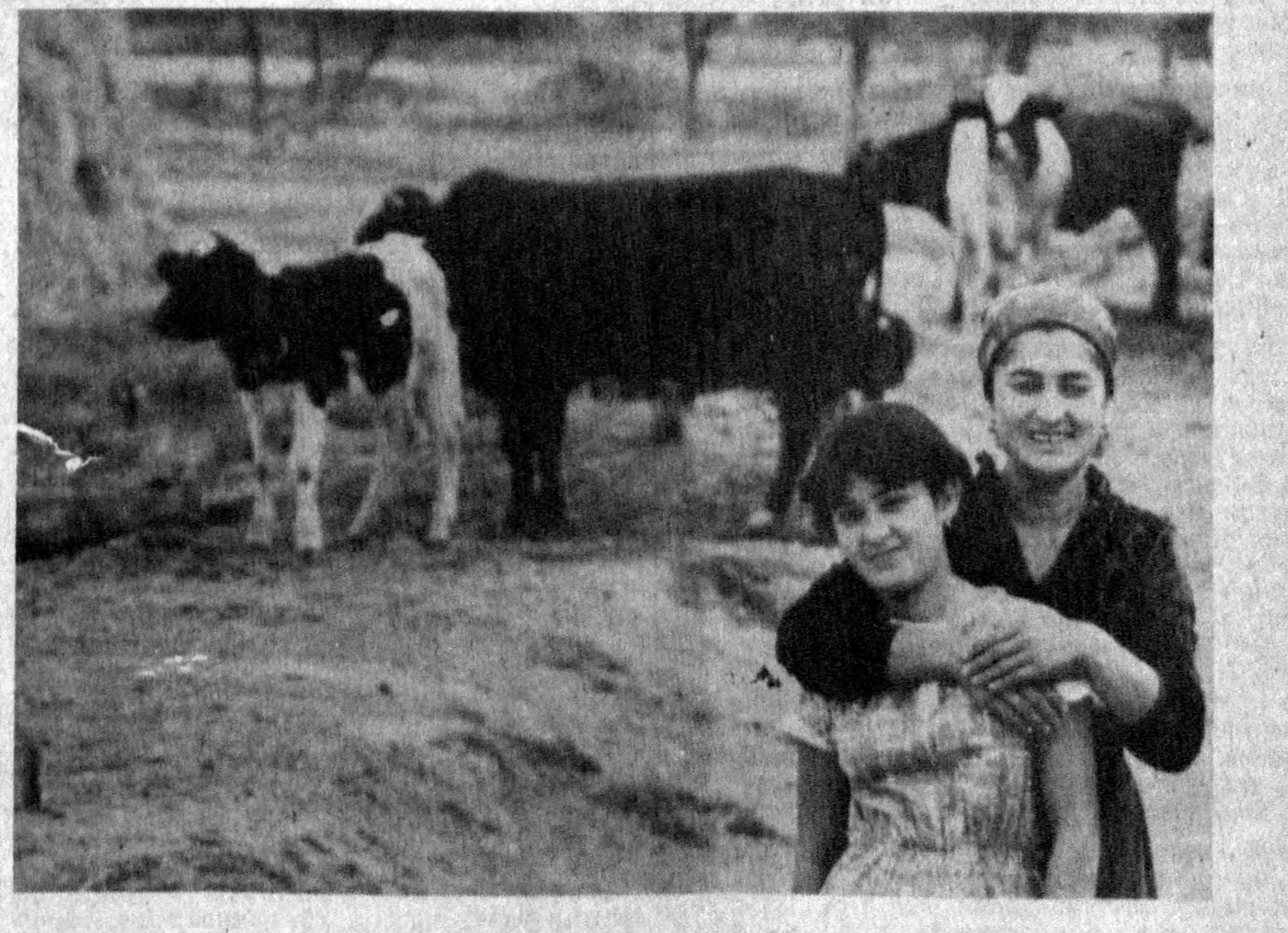

Ҳа, Ширингул Алиева Ўзбекистонимизда фаолият кўрсатаётган 14 минг фермернинг энг бақувватлари сирасига киради. Каттагина фойда ҳам олади, уни сарфлашни ҳам билади. Шуниси қувончлики, фермер ўз даромадининг асосий қисмини хайрли ишларга сарфлайди. Қишлоқда кимдир тўй қилса, гўштдан, мева-сабзавотдан кўмаклашади. Ўтган йили Барлос қишлоғида қурилган ўрта мактабга барча жиҳозларни олиб берди. Қишлоққа ичимлик сув келтириш, йўл қуриш сингари савобли ишлар ҳам давом этяпти. Кўркамгина чойхона қурилиши битай деб қолди. 60 миллион сўм сарфлаб бунёд этилаётган бу иморат шу йил кўкламда битади. Яқин келажакда тикув цехи ҳам ишга туширилади. Демак, кўплаб аёллар иш билан таъминланади. Қишлоқдаги гиламчи қиз-жувонларни тўплаб гилам цехи ташкил этиш нияти бор.

— Биласизми, — дейди «Ширин» фермер хўжалиги раҳбари, — кейинги йилларда мамлакатимиз раҳбарлари, хусусан юртбошимиз Ислом Каримов қишлоқларда иқтисодий ислоҳотларни тезроқ амалга ошириш учун ҳамма ишларни қилишаётир. Чунончи, Вазирлар Маҳкамасининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида ҳам худди ана шу масалага катта эътибор берилди. Ҳақиқатан ҳам, Президентимиз таъкидлаб ўтганидек, фақат рапорт учун сонда бор, сифатда йўқ фермер хўжаликларининг ҳожати йўқ. Қолаверса, кўпгина фермер хўжаликлари шароит йўқлиги, эътиборсизлик туфайли «синиб» қолаётир. Масалан, бизнинг туманимизда саксондан зиёд фермер хўжалиги бор деб эшитувдик. Афсуски, уларнинг кўпи тугатилди, ёки улар номигагина тузилгани маълум бўлди. Бунга маҳаллий раҳбарларимиз айбдор деб ўйлайман. Ҳозир эса туманимиздан фақат Ўтагул Бойматова деган фермерни танийман, холос.

Менимча, бақувват фермерлар кўпайса. Улар билан соғлом рақобат қилсак. Ахир, рақобат бор жойда тараққиёт бўладику. — Пировардида эл дастурхонига кўплаб маҳсулот етказиб берилади. Бинобарин, шу йўл билан ёш мамлакатимизнинг иқтисодий мустақиллигига муносиб ҳисса қўшилади.

Ҳа, фермернинг нияти яхши. Фақат ана шу ниятни амалга ошириш учун ҳали кўплаб ишбилармонлар керак.

Шоҳайдар МИРҲАБИБОВ,
«Ўзбекистон овози» махсус мухбири.

СУРАТДА: Ширингул Алиева қизи Замира билан.

Эркин БОТИРОВ олган сурат.

БОҒИ ЙЎҚНИНГ—БОЗОРИ ЙЎҚ

Боғни асраб-авайлаш, кўпайтириш, саховатини ошириш ўзимизга боғлиқ

Боғбонлик бизга авлод-аждодларимиздан мерос. Етти пуштимиз бу касб-корни ардоқлаб, улуғлаб, ўз насибасини, ризқ-рўзини яратиб келган. Бағри, қуёши, тупроғи сахий она диёримизда азалдан хилма-хил наботот олами — жоноқи олмалар, тилларанг узумлар, мевалар маликаси ҳисобланган анорлар, тилни ёрувчи, дилни эритувчи асал анжирлар етиштирилади.

Табиатимиз саховатидан бунёд этилган сархил неъматларимиз, сершира меваларимиз шуҳрати қадим-қадимдан бошқа юртликларни ҳам ўзига ром этиб келганлиги кўҳна тарихдан маълум. Ўн тўртинчи асрда Самарқандда бўлган Испания элчиси Клавихо шундай деб ёзган экан: «Бу юртда гилос ва шафтолилар шунчалик кўп бўладики, кўриб ҳайратда қоласан. Ҳа, бу замин ҳамма нарсага бой... Гўё бу юрт боғлар ўрмонини эслатади...»

Беистисно, Ўзбекистонимизнинг тупроғи зар, суви кавсар. Унинг қуёшидан нур эмиб, миришкор боғбон-у соҳибкорлар меҳридан тобланиб пишган турли ноз-неъматлар танга роҳат, белга қувват, дилга ором бахш этиб, ҳаммага манзур ва машҳур бўлиб келган.

Боғнинг баҳоси боғбонига қараб белгиланади. Боғбоннинг меҳнати ҳалолу покиза бўлганлиги учун ҳам юрт дастурхонига файзу-барака киритади. Мева-чеваси мўл бўлган халқ эса ҳамиша серобчилик, тўкинчиликда яшайди.

Республикамизда умрини боғдорчиликка бағишлаб, маъмурчилик яратишдек хайрли ишга залворли ҳисса қўшган соҳибкорлар талайгина. Ана шулардан бири Ризамат ота Мусамуҳамедов эди. Салкам бир аср умр кўрган бу пиру бадавлат отахон бутун ҳаётини, ғайрат-шижоатини, ақл-заковатини севган касбига бағишлаб, юртдошларининг чексиз ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлди. Унинг шогирдлари даврасидаги суҳбатларда: «Мен ҳаётга қайта келсам, иккинчи умримни ҳам севимли ишимга бахшида этардим», — деб айтган пурҳикмат сўзларини бир неча бор эшитганмиз. Эндиликда отанинг табаррук номи тилга олинганида нафақат Ўзбекистонимизда, балки бир қатор ҳамдўстлик мамлакатларида ўзига яратилган мангу ҳайкалдай яшнаб турган болтомар боғлар бор бисоти, бутун улуғворлиги билан кўз ўнгимизда намоён бўлади.

Бир туп дарахт уч авлодга мева беришини инобатга олиб айтадиган бўлсак, Ризамат ота яратган боғ-роғлар ҳали жуда кўп йиллар эл-юртга ризқ-рўз улашади. Бу — боғбоннинг иши савобли, умри боқийлигидан далолат.

Диёримизда қишни кўклам, ёзни хуррам эта оладиган бундай боғбону соҳибкорлар талайгина. Кекса боғбонларимиз — Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Меҳнат Қаҳрамони Маҳмуд Мирзаев, машҳур лимончимиз, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Зайниддин ҳожи Фахриддиновларни бугунги кунда ким танимайди, дейсиз. Уларнинг боғдорчилик бобидаги беназир, беқиёс хизматлари, жонбозлик, жонкуярликлари таъриф-тавсифга сиғмайди. Лўнда қилиб айтганда, мустақил республикамиз боғ-роғлар ўлкаси, довруғи довон ошган боғбону соҳибкорлар маскани.

Хўш, азалдан ноз-неъмат, саховат ўлкаси деб таърифлаб келинган Ўзбекистонимиз боғларининг бугунги аҳволи қандай-у, унинг оламга машҳур қадимги шуҳратини тиклаш учун нималар қилиш лозим?

Аччиқ бўлса-да, очиғини айтган маъқул: боғ-роғларимизнинг, узумзорларимизнинг файзи-баракаси бироз қочгандек. Дастурхонимиз неъматларга у даражада тўкин эмас. Мабодо кўнглингиз мева-чева тусаб бозор ораласангиз, нарх-навонинг баландлигини кўриб, шаштингиздан тушасиз. Ҳозир-ку қиш, бироқ мева-чева тўкин бўладиган куз ойларида ҳам бозорга бироз ўйланиб, чўнтагимиздаги пулни қайта-қайта ҳисоблаб бордик-ку...

Нега шундай? Қачон мўл-кўлчилик йўли очилади? Фаровонликнинг, маъмурчиликнинг эшигию-калити қаерда? Ечимини кутаётган ўткир муаммоларнинг илдизи-чи?

Аввало шуни эътироф этиш керакки, Президентимиз, ҳукумат раҳбарларининг саъй-ҳаракатлари билан қишлоқда, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш борасида яхшилик сари сезиларли ўзгаришлар рўй бермоқда, бир қадар силжишлар бор. Буни боғдорчилик мисолида ҳам кўриш мумкин. 1993 йилда 1991 йилга нисбатан боғ майдони тўққиз минг гектарга кўпайди. Бир қатор хўжаликлар, жумладан Бухоро туманидаги Солиҳ Ёдгоров номли, Уйчи туманидаги «Тўрақўрғон», Чортоқ туманидаги «Чортоқ», Ҳамид Олимжон номли, Тойлоқ туманидаги «Соҳибкор», Иштихон туманидаги «Чимқўрғон», Тошкент туманидаги Фозилов номли хўжаликларда мўл-кўлчилик сари ибратли йўл тутилиб, тузуккина натижаларга эришилмоқда. Мазкур жамоаларда об-ҳаво мураккаб келган ўтган йили ҳам токзорлардан 120—150 центнердан ҳосил йиғиб олинди.

Бироқ бугунги кун талаби, аҳолининг мева-чевага нисбатан ўсиб бораётган эҳтиёжи нуқтаи-назаридан қарайдиган бўлсак буям кам. Умуман олганда, боғдорчилик бобида республикамизда қилинган ишлардан кўра бажарилиши лозим бўлган вазифалар, ечимини кутаётган муаммолар кўп. Буни асло инкор этиб бўлмайди. Бундан кўз юмишга, масъулиятни четлаб ўтишга ҳаққимиз йўқ.

Назаримизда даставвал боғ ва токзорларни янада кенгайтириш керак. Чунки Ўзбекистон ўзини-ўзи йил давомида мева-чева билан таъминлаши, мумкин қадар хорижга тайёр маҳсулот чиқариши даркор. Ҳозирча республикамиздаги жами суғориладиган майдоннинг фақат беш-олти фоизигина боғ, узумзорлардир. Аслида бу ерларда етиштирилаётган мева ва узум 22 миллион аҳолиси бўлган Ўзбекистон учун кам. Бу ўринда «Боғи йўқнинг — бозори йўқ» нақлини эслаш жоиздир.

Кўзда тутилган мақсадга эришиш учун бизнингча биринчи навбатда республикамизнинг тоғли ва тоғолди ҳудудларида, қир ва адир ерларда боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш мақсадга мувофиқдир. Бу масалага ноз-неъматларни кўпайтиришнинг муҳим манбаи сифатида қаралмоғи керак.

Ҳосилдорликни ошириш энг асосий вазифалардан бири. Республикамизда боғ ва токзорлардан ёлчитиб ҳосил олмаётган хўжаликлар, қаровсиз боғ-роғлар ҳали ҳам анчагина. Мисолларга мурожаат қиламиз. Жиззах вилояти, Бахмал туманидаги «Тонготар», «Боғишамол», «Гулбоғ», «Музбулоқ», Наманган вилояти, Янгиқўрғон туманидаги «Кўкёр», Йўлдош Охунбобоев номли, «Нанай», Самарқанд вилоятидан «Булунғур», «Килдон», Ҳамид Олимжон номли, Навоий номли, Беруний номли, Тошкент вилоятидан «Псков», «Шодималик» хўжаликлари мевадан атиги 4—6 центнердан ҳосил олмоқдалар-ки, буни «ҳосил» деб айтишга ҳам тил бормайди.

Энди узумчиликдаги нохуш манзарага эътиборингизни тортмоқчимиз. Мана, қаранг, Жиззах вилояти, Зомин туманидаги Эргаш Холматов номли, Қашқадарё вилояти, Китоб туманидаги «Варганза», Шаҳрисабз туманидаги «Ҳисор», Самарқанд вилояти, Ургут туманидаги «Оққўрғон», Сирдарё вилояти, Боёвут туманидаги «Ғалаба» сингари жамоа ва давлат хўжаликларида ўтган йили токзорларнинг ҳар гектаридан бори-йўғи уч—беш центнердан маҳсулот йиғиб олинди. Қўрғонтепа туманидаги «Хонобод» давлат хўжалиги ўта паст ҳосил етиштиришда ўзига хос ном чиқарибди. Бу ерда ҳар гектар токзордан 1,1 центнердан, янглишиб айтаётганимиз йўқ, атиги 1,1 центнердан, яъни 110

килограммдан узум олишибди. Демак, ўртача ҳар бир туп токдан бир бошгина ҳосил олинган, холос.

Бу муаммони тезроқ ҳал қилиш учун биринчи навбатда дарахт ва токларнинг юқори ҳосил берадиган навларини кенг майдонларга жойлаштириш, боғ-роғлар парваришига эътиборни кучайтириш, ҳар бир агротехник тадбирни ўз вақтида юқори сифат билан амалга ошириш талаб этилади.

Боғдорчилик ва узумчиликни деҳқончилигимизнинг таркибий қисмига айлантириш учун энг аввало кўпроқ кўчат экиб, боғ яратиш, унинг заминини мустаҳкамлаш даркор.

Сир эмас, ҳар йили жамоа ва давлат хўжаликлари, ташкилот ва муассасалар, вазирликлар минглаб, ҳатто миллионлаб турли хил кўчатлар ўтказишмоқда. Бироқ афсусланарли томони шундаки, куз ва баҳор ойларида ўтказилаётган ана шу нав-ниҳоллар тўлиқ кўкартириб олинмаётир. Демоқчимизки, кўчат ўтказиш ойликлари пировард натижа билан, яъни экилган кўчат туплари тутган-тутмаганлиги, қандай парвариш қилинаётганлиги билан баҳоланса. Акс ҳолда хўжакўрсинчилик, қўл учида иш юритиш касали илдиз отиб бораверади.

Кўчат экиш даврида кўпроқ мевали дарахт кўчатларини ўтказишга эътиборни қаратиш ғоятда муҳим. Ахир мевали боғлар, хиёбонлар кўпайса, ўлкамизнинг чиройига-чирой қўшилибгина қолмай, фаровонлик, маъмурчилик манбаи яратилган бўлади. Шу ўринда саноат корхоналари, мактаблар, болалар боғча-яслилари атрофларида ҳам мўъжазгина бўлса-да, боғ барпо этиш фойдадан холи эмаслигини эслатиб ўтиш жоиздир.

Мана баҳор ҳам кириб келди. Буни алоҳида таъкидлашимизнинг боиси, кўчат экишга саноқли кунлар қолганлигини эслатишдир. Иложи борича кўпроқ кўчат экайлик, боғ яратайлик. Яхши ният билан ўтказилган ҳар туп ниҳол инсон умрининг мезони экани ёдимизда бўлсин.

Ҳосил кўчатдан олиниши икки карра икки—тўрт дегандек гап. Бу билан республикамиз ҳудудидаги «боғ» деб номигагина аталиб келинаётган сийрак дарахтлар майдони мавжудлигига эътиборни қаратмоқчимиз. Қишлоқ хўжалик вазирлигидан олинган маълумотга кўра республикамизда мавжуд боғларнинг 16, узумзорларнинг 15 фоизидан зиёдроғи сийраклашган, «таъмир»талаб. Қорақалпоғистон Республикасида боғларнинг 38 фоизи, узумзорларнинг 34 фоизи, Сурхондарё вилоятида боғларнинг 23,5 фоизи, Хоразм вилоятида токзорларнинг 29 фоизи сийрак. Бошқача қилиб айтганда, бир қатор вилоятларда боғларнинг ҳар тўрт гектаридан бир гектари мутлақо ҳосил бермаяпти. Бу — 40—45 минг гектар боғ ва токзорлар қоғоздагина мавжуд, деган гап. Бу — талай майдондаги боғлар меҳрга муҳтож дегани. Бу — «мана мен» деб турган ички имкониятлар. Ҳамма гап ана шу фойдаланилмаётган имкониятларни ишга сола билишда, ҳаракатга келтиришда қолган. Ана шу хатоимизни тузатиш, яъни боғларнинг хатосини тўлдириш қўшимча равишда камида 200—250 минг тонна маҳсулот етиштиришга имкон яратади.

Яна бир муҳим масалага эътиборни жалб қилмоқчимиз. Бу — боғ ва токзорларни хусусийлаштириш масаласидир. Бу ҳақда Президентимизнинг тегишли фармонлари мавжудлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Фармонлар асосида республикамизда иқтисодий ислоҳотларни ўтказишга катта аҳамият берилялти. Кичик корхоналар, савдо шохобчалари, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тармоқлари мулк сифатида эгаларига топширилмоқда. Бу иш бевосита қишлоқ хўжалигида ҳам амалга оширилялти. Модомики, шундай экан, ҳеч иккиланмай боғ ва токзорларни шахсий мулк қилиб, тажрибали боғбон ва соҳибкорларга топшириш керак. Бошқача қилиб айтганда, ҳар бир боғ ва токзорнинг ҳақиқий жонкуяр эгаси бўлсин. Шундагина ҳар бир қарич ернинг самарадорлиги оширилиб, ҳар бир боғ ва токзорнинг ҳосилдорлиги юқори бўлиши кафолатланади. Эгалик боғ — ҳосилдор боғ дегани. Бу оддий ҳақиқатни асло унутмаслик даркор.

Гап мева-чевани кўпайтириш хусусида бораётган экан, шахсий хўжаликларнинг томорқа имкониятлари ҳақида ҳам тўхталиб ўтмасдан бўлмайди. Бунда катта хазина яшириниб ётгани аниқ. Маълумки, Президентимиз фармони билан сўнгги йилларда аҳолига томорқа учун 541 минг гектар ер ажратиб берилди. Ана шу ерлардан оқилона фойдаланилса, тўкинчилик томон жиддий қадам ташланган бўлур эди. Афсуски, ҳали-ҳануз ўзи қишлоқда яшаб, мева ва сабзавот маҳсулотларини шаҳардаги бозорлардан харид қилаётган беҳафсала юртдошларимиз топилиб туради. Шароити кўтарса-да, томорқасида ақалли бир туп мевали дарахти бўлмаган хонадонлар, ҳувиллаб ётган ҳовлилар, қанчадан-қанчалиги кишини ажаблантиради, ранжитади, ўйлатади.

Ушбу сатрларни қоғозга тушираяпман-у, хаёлимга қайси бир йили Сирдарё вилоятида, аниқроғи, Мирзачўлнинг янги ўзлаштирилган ҳудудидаги хўжаликларнинг бирида, тузуккина танилган бир чўлқувар хонадонида бўлиб ўтган суҳбат келди.

Ёз ойлари эди ўшанда. Ҳовлида ўтирибмиз-у, мевалиси у ёқда турсин, ақалли соя берадиган бир туп дарахт кўзга ташланмайди. Пахтачилик ҳақидаги мулоқотимиз тарновини бошқа ёққа буриб, хонадон соҳибидан сўрадим.

— Чўлга кўчиб келганингизга неча йил бўлди?

— Ўн йилга яқинлашиб қолди, чамаси. Нимайди?

— Анча ўтроқ бўлиб қолибсиз. Бу яхши. Лекин ҳовлида бирор туп дарахт кўринмайди

У бир зум жим қолди-да хижолатомуз деди.

— Э, нимасини айтасиз, биродар. Бу ҳафсаласизлигимиз оқибати. Ана кетамиз, мана кетамиз, деб дарахт ўтқазишга, очиқ гап, эътибор бермадик. Келган йилимиз ҳеч бўлмаса тўрт-беш туп кўчат ўтқазиб қўйганимизда эди, аллақачон мевасидан баҳраманд бўлардик. Айб ўзимизда...

Ҳозирги кунда кўчатлар, айниқса, дарахтли мева ниҳоллари етишмаслиги ҳам жиддий бир муаммо. Ҳар йили баҳор ва куз ойларида экиш учун 12—15 миллион туп мевали дарахт кўчатлари, ток қаламчалари тайёрланмоқда. Афсуски, бу кўчатлар кўп ҳолларда белгиланган талабларга тўлиқ жавоб бермайди. Агротехника қонун-қоидаларига кўра, кўчатлар икки йиллик бўлгандан кейингина хўжаликларга сотилиши керак бўлса, амалда бир йиллик кўчатларни тарқатиш ҳоллари ҳам содир бўлмоқда. Бу ҳам кўчатларнинг кўплаб нобуд бўлишига олиб келаяпти.

Боз устига, кўчатларнинг тури кам. Олча, олхўри, беҳи, анжир, нок, хурмо, унаби сингари кўчатларни топиш амримаҳол. Тез ҳосилга кирадиган паст бўйли кўчатлар талабдаги миқдорда тайёрланмаётир.

Биз кўпинча бор мева-чеваларимизни эҳтиётлаб етилтириб, аҳоли дастурхонига тортиқ этишнинг уддасидан чиқаолмаяпмиз. Аксарият ҳолларда касалликка чалинган, ҳашаротлар зарар етказган ҳосил пишиш олдидан «дув» тўкилаяпти. Узум ғужумлари ириб, «оқиб» кетаяпти, нобуд бўлаяпти. Бу — эл насибаси кўкка совурилаётганлигини кўрсатади. Афсуски, бундай йўқотиш, иқтисодий зарар ҳамма жойда ҳам учрайди. Уларни бутун республикамиз миқёсида ҳисоблайдиган бўлсак, йирик рақамлар ҳосил бўлиши шубҳасиз.

Хўш, бундай нохушликнинг туб сабаблари нимада? Аввало шуни айтиш керакки, боғ ва токзорларда касаллик ва зараркунандалар тарқалмаслигининг олди олинмаётир. Агротехник тадбирлар ўз вақтида ўтказилмайди. Дарахт ва токлар вақтида дорилар билан ишланмайди. Бунга зарур дориларнинг қимматлиги ва тақчиллиги ҳам сабаб бўлаяпти.

Бизнингча, мева ва узумчиликка ихтисослашган хўжаликларда касаллик ва ҳашаротларга қарши курашувчи махсус гуруҳлар ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Бунинг харажатини сақлаб қолинган ҳосил ҳисобига бемалол қоплаш мумкин. Чунки, ихтисослашган хўжаликларда, агрофирмаларда мева ва узум ҳосилдорлиги анча юқори. Аксарият хўжаликларда эса кўрсаткич гектар ҳисобига 10—15 центнерни ташкил этмоқдаки, бу ернинг умрини бекор ўтказиш демакдир.

Шу ўринда томорқадаги боғларга қайтишга эҳтиёж туғилди. Айтайлик, жамоа ёки давлат хўжалигининг боғ ва токзорларида ҳашаротга қарши дори сепиб чиқилди, бошқа тадбирлар ҳам амалга оширилди Шунда зараркунандаларнинг бир қисми шахсий томорқалардаги боғларга «кўчиб» ўтади. Демак, уларга қарши икки томонлама кураш олиб бориш зарур. Акс ҳолда фойдаси сезилмайди.

Яна шуни таъкидлаш жоиз: касалликка чалинган, ҳашаротларга ем бўлган дарахт ва токларнинг ҳосили сифат жиҳатидан талабга жавоб бермаслиги оқибатида ностандарт маҳсулотлар миқдори кўпайиб бораверади. Бу эса табиийки, саноатчиларимизга жиддий ташвиш келтиради. Ахир ностандарт маҳсулотнинг ўрнини тўлдириш қийин бўлган йўқотиш-да. Буни эсдан чиқариш — ўз ризқ-рўзига болта уриш билан баробар.

Боғдорчилик ва токчиликда бажариладиган иш жараёнларини механизациялаш — фан-техника тараққиёти масалаларини ҳал қилишнинг муҳим жиҳатидир. Қайси хўжаликда техника воситаларидан унумли фойдаланилаётган бўлса, ўша ерда маҳсулот нисбатан кам харажат, нобудгарчиликсиз ва барвақт саранжомлаб олинаяпти. Афсуски, бундай хўжаликлар ҳали кам, бармоқ билан санарли. Аксарият хўжаликларда эса боғ ва токзорлардаги юмушларни механизациялаш даражаси 30—40 фоизда қолиб кетмоқда. Бунинг устига ихчам техника воситалари етишмаётир. Хорижий мамлакатлар тажрибаси боғ ва токзорлардаги деярли барча юмушларни техника воситалари ёрдамида бажариш мумкинлигини кўрсатиб турибди.

Токларни тик ишкомларга кўтариш муаммоси ҳам ҳамон ўткирлигича қолмоқда. Ўзбекистон мева-сабзавот ва узумчилик саноати концернидан олинган маълумотга қараганда республикамизда мавжуд токларнинг 60—65 фоизи шпалерларга — темир-бетон устунларга тортилган симларга кўтарилмаган, ерда ёйилиб ётибди. Бунинг турган-битгани зарар бўлиб, узумчиликни ривожлантиришга — ҳосилдорлигини ошириб, сифатини яхшилашга, нобудгарчиликнинг олдини олишга, бинобарин, иқтисодий фойда кўришга жуда катта салбий таъсир ўтказмоқда.

Энди ҳосилни қайта ишлаш, истеъмолчиларга манзур бўладиган саноат маҳсулотлари тайёрлаш хусусида икки оғиз сўз. Бу борада ҳам оқсоқлик, тажрибасизлик яққол сезилмоқда. Бизда меваларни қайта ишлайдиган корхоналар етарли миқдорда эмас. Борлари ҳам эски, камқувват. Кичик корхоналар қуришга ҳаракат бор. Лекин натижаси ҳамма жойда ҳам кутилгандек бўлмаяпти. «Ихчам корхона қурамиз», деб бир ёқлама иш тутилиб, аввал қурилган йирик заводларга етарли миқдорда хом-ашё етказиб бериш масаласи аросатда қолиб кетаяпти.

Фикримизнинг исботи сифатида айрим мисолларни келтирмоқчимиз. Ўтган йили Андижон вилоятидаги маҳсулотни қайта ишлаш корхоналари атиги 28 фоиз қувват билан ишлади. Тошкент консерва заводи 54 фоиз маҳсулот билан таъминланди, холос. Фарғона вилоятида ҳам аҳвол шу.

Биз хорижга маҳсулот чиқариш у ёқда турсин, ўз эҳтиёжларимизни қондиришда ҳам нўноқлик, уқувсизлик қилаяпмиз. Аслида четга сифатли маҳсулот чиқариш, унинг эвазига керакли халқ истеъмол моллари олиш, валюта ишлаш имкониятлари бор-ку! Олайлик, қуёш томчиси — узумлардан шираси тилни ёрадиган майизлар тайёрлашни кенг йўлга қўйиб, уни бежирим идишларга қадоқлаб, ярашиқли ёрлиқлар билан жаҳон бозорига кўпроқ чиқариш нега мумкин эмас. Ёки анор сувидан хушбўй ичимликлар тайёрлаш, қовун қоқи, ширадорлигига кўра кўп мевалардан устун турадиган балх тутлари ҳосилидан дилтортар ширинликлар ишлаб чиқариш унчалик мураккаб жараён эмас-ку...

Айтаман деса гап кўп. Дарахт ва токларни суғоришнинг истиқболли усуллари кенг қўлланилмаётганлиги, маҳсулотни ташийдиган махсус транспорт воситаларининг етишмаслиги, меваларни қуритадиган ускуналарнинг камёблиги, хом ашёни заха едирмай асрайдиган омборхоналарнинг камлиги, боғбон ва соҳибкорларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш, уларни рағбатлантириш кўнгилдагидек эмаслиги, иқтисодий ислоҳот одимларининг сустлиги, ижара имкониятларидан фойдаланиш талабга тўла жавоб бермаётганлиги ва шулар сингари бир қатор салбий жиҳатлар мавжудлиги ҳам кишини ташвишга солади.

Хулоса қилиб айтганда, ҳозирги мураккаб жараён, бозор иқтисодиётига ўтиш шароити бу муҳим тармоқ ишлари билан жиддийроқ шуғулланишни, боғ ва токзорлар саховатини ошириб, эл-юрт маъмурчилигини таъминлашдек хайрли ҳаракатга муносиб ҳисса қўшишни тақозо этмоқда. Бебаҳо бойлигимиз ҳисобланган боғларни асраб-авайлаш, кўпайтириш саховатини ошириш сизу-бизга, ҳар биримизга бевосита боғлиқ.

Ортиқали ТИЛОВБЕРДИЕВ.

РЕДАКЦИЯДАН: Ҳурматли газетхон, назарингизда Ўзбекистонимизда боғдорчилик, узумчиликни юксалтириш, боғ ва токзорлар саховатини ошириш учун нима қилиш, қандай ишларни амалга ошириш, кимларнинг тажрибасини оммалаштириш, қайси нуқсонларни бартараф этиш керак?

Етиштирилаётган мева-чевани ўз вақтида юқори сифат билан териб олиш, ташиш, сақлаш, харидоргирлигини ошириш, бозорларни тўлдириш, хорижга тайёр маҳсулот ҳолида чиқариш учун қандай тадбирлар белгилаш зарур, деб ҳисоблайсиз?

Умуман, боғдорчилик ва узумчиликни жадал ривож топдириб, ноз-неъматларнинг сероб бўлишини таъминлаш, мўл-кўлчилик яратиш учун нима қилмоқ, қайси долзарб вазифаларни биринчи галда бажармоқ, қайси йўлдан бормоқ даркор? Сизнингча, маъмурчилик эшиги қаерда? Муҳим соҳанинг равнақи билан боғлиқ ўткир муаммолар нималардан иборат? Қайси тўсиқлар олиб ташланса серобчилик йўли очилади?

Биз сизларнинг фикр-мулоҳазаларингизни, таклиф-истакларингизни билишни истаймиз. Қимматли мулоҳазаларингиз билан мустақил Ўзбекистонимизни боғ-роғларга буркашдек ғоят хайрли, ўта савобли ишга катта ҳисса қўшган бўласиз.

янгиликлар Воқеалар хабарлар

ХАЛҚАРО КЎЗГУ

ГРУЗИЯ ЁРДАМГА МУҲТОЖ

ВАШИНГТОН. Грузия Президенти Эдуард Шеварднадзенинг Америка Қўшма Штатларига расмий ташрифи ниҳоясига етди.

АҚШ раҳбарлари билан ўтказилган музокаралардан сўнг Грузия раҳбари Жаҳон банки Президенти Льюис Престон ва Халқаро валюта жамғармаси директори Мишел Камдессо билан ҳам учрашди.

— Бу икки обрўли халқаро ташкилот раҳбарлари билан учрашувимиз Грузия учун катта аҳамиятга эга, — деди Эдуард Шеварднадзе журналистлар билан мулоқотда. — Чунки Грузия ҳозирги оғир шароитда халқаро ташкилотларнинг кўмагига жуда муҳтож.

ПАРЛАМЕНТ СЕССИЯСИ

БРАТИСЛАВА. Мамлакат пойтахтида Словакия парламентининг навбатдаги 27-сессияси ўз ишини бошлади.

Сессияда 27 та масала муҳокама қилинади. Улардан энг муҳими сўнгги вақтларда Словакияда юз берган сиёсий танглик масаласидир. Сессияда республика Президенти Михаил Ковач маъруза қилади. Словакия ахборот маҳкамасининг хабарига кўра, сиёсий танглик ва ундан чиқиш йўллари ҳақидаги Президент таклифлари парламент депутатлари томонидан муҳокама қилинади.

АҲОЛИ НУФУЗИ МУАММОЛАРИ

ПЕКИН. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Осиёдаги 14 давлат ва бошқа халқаро ташкилотлар вакиллари иштирокида Осиё давлатлари парламентлари депутатларининг анъанавий 10-учрашуви ниҳоясига етди.

Икки кун давомида аҳоли нуфуси муаммолари, минтақадаги давлатларда юз бераётган ижтимоий-иқтисодий тараққиёт жараёнлари билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди, деб хабар беради РАТА—ТАСС ахборот маҳкамаси.

ГЕРМАНИЯГА РАСМИЙ ТАШРИФ

БОНН. Германия ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Россия мудофаа вазири, армия генерали Павел Грачёвнинг Германияга расмий ташрифи бошланди.

Ушбу ташриф чоғида Россия қўшинларини Германиядан олиб чиқиб кетиш ва икки мамлакат ўртасида ҳарбий соҳадаги ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш масалалари муҳокама қилинади.

НАВБАТДАГИ ЙИҒИЛИШ

ПЕКИН. Мамлакат пойтахтида халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг навбатдаги йиғилиши ўз ишини бошлади.

Хитой ахборот маҳкамасининг хабарига кўра, анжуманда депутатлар бозор иқтисодиёти муаммолари, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, 1994 йил бюджетини тасдиқлаш каби масалаларни муҳокама қиладилар. 13 кун давом этадиган мажлисда 2593 депутат иштирок этади.

ҲАМКОРЛИК МАСАЛАСИ МУҲОКАМА ҚИЛИНАДИ

СЕУЛ. Руминия Президенти Ион Илиеску расмий ташриф билан Корея Республикасига келди.

1990 йилда икки мамлакат ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилганидан кейин бу биринчи олий даражадаги учрашувдир. Сеул оммавий ахборот воситаларининг хабарига кўра, икки мамлакат Президентлари ўртасида ўтадиган музокаралар асосан иқтисодий ҳамкорлик масалалари ҳақида бўлади.

МОЛИЯВИЙ ТАНГЛИК

БРАТИСЛАВА. Словакия олий ва ўрта таълим тизими молиявий танглик-ни бошдан кечирмоқда.

Давлат таълим соҳасини керакли маблағ билан таъминлай олмаяпти. Натижада ўқитувчилар маошсиз қолмоқдалар. Ўқувчиларга эса шошилинч равишда навбатдан ташқари муддатсиз таътил эълон қилинди. Мамлакатдаги касаба уюшмалари ташкилоти, олий ва ўрта таълим соҳаси раҳбарлари, мактаб директорлари кенгаши ҳукуматни зудлик билан чора кўришга чақирмоқда, деб хабар беради Словакия ахборот маҳкамаси.

«ҲАЙКАЛТАРОШ» ҚЎЛГА ОЛИНДИ

ВЕНЕСУЭЛА. Миллий гвардияси бўлинмаси Америка Қўшма Штатлари ва Европа мамлакатларига жўнатиш учун тайёрланган 290 килограмм қорадорини қўлга олди.

Бу ҳақда гиёҳванд моддалар савдосига қарши кураш хизмати хабар берди.

Буни қарангки, қорадори бронза ҳайкал ичига усталик билан яширилган экан. Устига устак, махсус ўргатилган итлар қорадори ҳидини пайқамаслиги учун унга қалампир ва мурч сепишган. Бироқ миллий гвардия олдида бу найранглар иш бермади. Улар ўзига хос «санъат асари» яратган «ҳайкалтарош»ни тумшуғидан илинтирдилар.

ЗИЛЗИЛА ҲУРУЖИ

ГВАТЕМАЛАнинг фавқулодда ҳолатлар бўйича миллий комитети мамлакат пойтахтида «нотинч вазият» эълон қилди. Чунки шаҳар атрофида рўй бераётган зилзила бир неча кундан буён Гватемала аҳолисини безовта қилмоқда. Яқинда шаҳарда 3,8 баллик зилзила юз берди.

Уч кун давомида бундай силкинишлардан ўн бештаси қайд этилган. Сейсмология хизмати хабарига кўра, шаҳардан 5—14 километр масофада жойлашган юздан ортиқ кучсиз зилзила ўчоқлари ер қимирлашига сабаб бўлмоқда.

Мутахассислар ер остида йиғилган энергия аста-секинлик билан ташқарига чиқиб, Гватемала пойтахтига зиён етказмайди, дейишмоқда.

(Жаҳон ахборот агентликлари ва газеталаридан олинди).

янгиликлар Воқеалар хабарлар

• *Мутахассис муаммо қўяди*

ҚАЕРДАСИЗ, ТАРИХЧИ МУАЛЛИМЛАР

Халқимизнинг маънавий руҳини камолга етказишда, юксак ватанпарварлик ҳиссини тарбиялашда ва истиқлол мафкурасини ёшлар онгига сингдиришда тарих фанининг беқиёс ролини ҳеч ким инкор қилмаса керак.

«Маънавият ўз халқининг тарихини, унинг маданияти ва вазифаларини чуқур билиш ва тушуниб етишга суянгандагина қудратли кучга айланади... Ўз тарихини билмаган халқнинг келажаги ҳам бўлмайди» — деган эди Президентимиз Ислом Каримов.

Ҳозирги кунда ёш авлодга тарих фанини ўқитишнинг аҳволи қандай? Яқинда Тошкент шаҳар халқ маорифи раҳбар ходимлари билан Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти вакилларининг бўлиб ўтган учрашувида бу долзарб масалага тўхталиб ўтилди ва бир қатор ташвишли фикрлар айтилди. Ҳозирги кунда биргина Тошкент шаҳридаги элликдан ортиқ мактабда тарих ўқитувчилари етишмас экан. Шу сабабли институт Республика халқ таълими вазирлигининг розилиги билан шу йил январь ойидан бошлаб тарих факультетининг 5-курс талабаларини ўқув йили охиригача шаҳар мактабларига сафарбар қиладиган бўлди. Талабалар ҳафтада фақат чоршанба ва пайшанба кунлари энг зарур фанлардан ўқийдилар ва қолган тўрт кун мобайнида мактабларда дарс берадилар. Айни пайтда тарих факультетидаги профессор ўқитувчилар ҳам мактабларга бориб қўшимча дарс беришлари лозим дейилди ва IV курс талабалари ҳам 2 ойлик педагогик амалиётни тўла дарс бериш билан ўтказадилар.

Тошкент вилояти туманларидан ҳам кўплаб мактаблар вакиллари тарих факультетига келиб ўқитувчи топиб беришни илтимос қилмоқдалар. Бошқа вилоятларда ҳам аҳвол у даражада мақтарли эмас. Кейинги 30 йил мобайнида тарихчилар танқислиги биринчи марта шунчалик жиддийлашди.

Хўш, нега мактабларда тарих ўқитувчилари етишмаяпти? Бу саволга бир сўз билан жавоб бериб бўлмайди. Бунинг бир қатор сабаблари борки, ҳозирда улар аниқланиб, олди олинмаса, керакли чоралар кўрилмаса, аҳвол келгусида бундан ҳам ачинарли бўлиши мумкин.

Анча йиллардан бери ҳам мактабда, ҳам олий ўқув юртида тарих дарс бериш натижасида баъзи фикрлар туғилганлиги сабабли уни кўпчиликнинг эътиборига ҳавола этишни лозим топдик. Биноборин, мактабда ишлаш билан олий ўқув юртида дарс ўтишнинг анча фарқи бор. Олий мактабда дарс берувчиларнинг кўпчилиги кенг доирада тарихнинг маълум бир даври бўйича чуқур тайёргарликка эга. Мактаб ўқитувчиси эса тарихнинг барча даврларини билиши шарт. Шу сабабли олий мактаб ўқитувчиларининг аксарияти мактабларда дарс беришга қийналадиган бўлармайдилар.

Республикамиз мустақилликка эришгач, қисқа муддатда СССР тарихи фан сифатида тугатилиб, жаҳон тарихига қўшиб юборилди ва Ўзбекистон тарихи учун соатлар кўпайтирилди. Масалан, 1987—88 ўқув йилида мактаб тарих дарслари учун 612 соат берилган бўлиб, шундан 50 соати Ўзбекистон тарихига ажратилган эди. 1993—94 ўқув йилида 612 соатнинг 374 соати жаҳон тарихига ва 238 соати Ўзбекистон тарихига тегишлидир. Ваҳолонки, шу даврга тарих факультетларида ҳам республикамиз тарихи учун 120 соатдан ортиқ дарс ўтилган эмас эди. Энди ўзингиз тасаввур қилинг, олий мактабда ихтисослик бўйича 120 соат дарсни чала-чулла ўқиган ўқитувчи қандай қилиб бирданига 238 соатни дарс сифатида ўта олади. Бунинг устига дарслик ва ўқув қўлланмалари йўқ ҳисоби. Албатта, Ўзбекистон тарихини чуқур ўрганиш давр талаби, унга кўпроқ соат ажратишга ҳеч ким қаршилик қилмайди. Лекин бизда бунинг учун пухта замин бўлмаганлиги сабабли кўп ўқитувчилар қийналиб қолишди.

Очиғини айтганда, шўро замонида кўплаб ўқитувчилар узоқ йиллар мобайнида фақат тайёр дарслик билан чегараланиб, синфга киришга ўрганиб қолган эдилар. Энди эса тайёр дарслик йўқлиги туфайли, матбуотдан фойдаланишга ўрганмаган ва кўп жойларга газета, журнал ва ҳатто етиб бормайдиган шароитда айниқса қишлоқ мактабларида дарс ўтишда муаммолар юзага келди. Бу нафақат «Ўзбекистон тарихи»га, балки «Жаҳон тарихи»га ҳам хосдир. Чунки кейинги йиллар тарихи бўйича материал етарли эмас. Тарих бўйича ёқланаётган илмий ишлар ва чиқарилаётган монографияларнинг кўпчилиги рус тилида. Шуниси ажабланарлики, ўз таржимаи ҳолимиз ҳам рус тилида ёзилган кўра айтадиган одамларнинг ҳам ёзган катта-катта ишлари рус тилида. Тан олиш керакки, кўпчилик ўқитувчи ва талабалар бу материаллардан фойдаланишга қийналадилар.

«Тарих — бу асл нусхаси кам, лекин бошқа нусхалари кўп бўлган суратлар галереясига ўхшайди» — деган эди француз тарихчиси Токвилл. Мактабда тарих ўқитувчиси танқислигига яна **бир сабаб тарих ўқитишга бўлган муносабатдир.** Чунки Шўролар даврида тарихнинг асл моҳияти бекитилиб бошқа нусхалари кўпайтирилди. Тарихдай буюк фан маълум синфга ва битта мафкурага хизмат қиладиган бўлди. Бу даврда худолар тан олинмади-ю, лекин янги худочалар қўлдан ясалди. Улар тарихни истаган кўйига солдилар. Бугунги кунда биз умр бўйи сиғиниб келган кимсалар жаллод, босқинчи, жиноятчи ва ўғри бўлиб чиқдилар ва улар ҳақида дарсликдан ташқари янги-янги материаллар тўплаб ўқувчилар олдига кириш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Ҳатто бундай ёлғон тарихни ўқитмайман, дегувчилар ҳам топилиб, бошқа соҳаларга ўтиб кетдилар. Кўпчилик эътиқод қўйган нарса рўё бўлиб чиқса, ундан даҳшатлиси бўлмайди.

Бизнинг авлод ҳам, айниқса, тарихчилар ана шундай даврни бошдан кечирмоқдалар. Чунки ўқувчиларга бир соат дарс ўтиш учун соатлаб қўшимча материаллар кўриш керак. Шунинг учун ҳам пенсия ёшига етган кишилар дарҳол кетишга шошилмоқдалар.

Мактабда тарих ўқитувчиси танқислигига яна бир сабаб олий ўқув юртларида тайёрланаётган ёш мутахассисларнинг мактаб талабига жавоб бера олмаслигидир. Чунки мактабда ўқитиладиган тарих дастури билан олий даргоҳдаги тарих факультетларида ўқитиладиган дастурларда уйғунлик йўқ. Масалан, кўпгина педагогика олий билимгоҳларида «Тарих ва ҳуқуқ асослари» бўлими бўлиб, бу бўлимнинг ўқув режасида мактабда ўқитиладиган 612 соатлик тарих предметлари учун 1600 соат, ёки мактабдаги 238 соатлик «Ўзбекистон тарихи» учун 320 соат ажратилган бўлса, мактабда бор йўғи 34 соат ўқитиладиган «Ҳуқуқ асослари» фани учун 400 соатдан кўпроқ дарс ажратилган. Бу бўлимдан тўлақонли тарихчи чиқиши мумкинми? Бизнингча йўқ. Ундан ташқари, бу бўлимни битирганларнинг кўпчилиги турли корхоналарда, жамоа хўжаликларида ва бошқа жойларда юрист сифатида ишлаб юрибди. Шунинг учун ҳам бу бўлимга кириб ўқувчиларнинг кўпчилиги мактабда ўқитувчи бўлишни эмас, балки бошқа касбни мўлжаллаб ҳаракат қилмоқдалар. Партия, ёшлар қўмитаси, ички ишларда ҳам тарихчиларнинг кўпчилиги ишлаяпти. 1993 йилда тарих факультетини тугатган талабаларнинг 30 фоизга яқини бошқа соҳаларга ўтиб кетдилар. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти ректорати ҳозирги кунда факультетларда махсус ихтисос бўйича фанларни чуқур ўқитишга алоҳида аҳамият бериб, ўқув режасининг 65 фоизини ихтисослик бўйича фанлар ташкил этмаса, бундай режани институт илмий кенгаши тасдиқламаяпти. Шу сабабли бир қатор ўқув режалари анча такомиллаштирилди.

Яна бир масала, тарих факультетларида ижтимоий фанларни ўқитишдир. Шўро даврида ижтимоий фанларни ўқитиш биринчи ўринга қўйилди ва ўқув режасидан ҳамон 28/30 фоиздан тушмай турибди. Чунки яхши олим ёки мутахассис бўлмаса ҳам, Шўрога эътиқодли кишилар тайёрлаш бош масала эди. Агар жаҳон андозаларига солиштирадиган бўлсак, афсуски унисини ҳам, бунисини ҳам тайёрлаб бўлмади. Шу сабабли мустақил Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 12-моддасида «Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади. Ҳеч қайси мафкура давлат мафкураси сифатида ўрнатилиши мумкин эмас, деб ёзиб қўйилган. Умуман тарих факультети талабасининг асосий вақти мактаб учун зарур бўлмаган бошқа иккинчи даражали предметларни ўқиш билан ўтиб кетяпти.

Ҳозир давлат имтиҳонларини мактабдаги асосий предметларга мослаштириш даври келди. Тарих ва тарих ўқитувчилари танқислигининг яна муҳим сабабларидан бири Шўро давридан қолган рус тилида дарслик ва ўқув қўлланмалари, қўшимча манбалар етарли бўлган, «марказ» учун мослаштирилган, бизнинг шароитимиз учун эса тўғри келмайдиган ва тарих ўқитувчиси сифатига салбий таъсир кўрсатаётган ҳафталик ўқув соатларидир.

Ҳозирги ўқув режаларида I ва III курслар учун бир ҳафтада 28 соат, IV ва V курслар учун 26—24 соат берилган. Бу ҳар куни 4—4,5 соат демакдир. Агар 80 минутдан ўқиганда 3—3,5 соат атрофида бўлади. 18—23 ёшли ва ҳатто мактабда ҳар куни 6 соат ўқиб ўрганган йигит-қизлар учун суткасига 3—3,5 соат ўқиш камлик қилмасмикан? Фикримизча, бу жадвалларни ишлаб чиққан кишилар масаланинг фақат молиявий томонини ўйлаш билан бирга аудиторияга киришдан безиб қолган олимларнинг фикрини ҳисобга олган бўлсалар керак. Чунки 20—30 соат дарс ўтиб 100 соатлик дастурни талабадан талаб қилиш яхши-да. Бу дастурни талаба барибир ўзлаштира олмайди ва ҳар қандай шартга рози бўлади... Бу нарса бир вақтлар Польша архивларидан топилган собиқ Шўро Давлат хавфсизлик қўмитасининг 1949 йилдаги машъум кўрсатмасининг, кейинчалик эса «социализм болалари уч баҳога ўқимайди» деган чақириқнинг бевосита давоми бўлган Ягодин даврида «демократик давлатнинг болалари мустақил ўқийдилар» деб ўзгартирилган нусхасидир. Юқорида таъкидлаб ўтганимиздек, бу нарса Россия учун эҳтимол тўғридир. Чунки илмий-маданий савияси юқори даражада ва шунга яраша ўқув-иқтисодий базага эга ҳамда таълим пулли бўлган мамлакатлар буни амалга оширишлари мумкин. Лекин бу бизнинг ҳақиқий ҳаётимиздан анча узоқ. Чунки оддий дарсликлар етишмай турган бепул таълим шароитида талабани бекор қўйиш, ўзи мустақил тайёрланади, дейиш хаёлпарастликдан бошқа нарса эмас. Даъвомиз қуруқ бўлмаслиги учун бир мисол келтирамиз. Ҳозирча Ўзбекистон тарихини қўйиб турайлик. Чунки олий ўқув юртлари у ёқда турсин, ҳали мактаблар учун ҳам дарслик етишмайди. Шу вақтгача катта эътибор берилди, деб ҳисоблаб келинган «Жаҳон тарихи»дан 70 йиллик Шўро ҳукмронлиги йилларида Ғарбнинг энг янги тарихи бўйича ўзбек тилида битта дарслик яратилган бўлса, Шарқ тарихи бўйича ўзбек тилида умуман битта ҳам дарслик яратилмади. Рус тилидагиси ҳам етишмай турган шароитда талабани бўш қўйиш маънавиятга хиёнат қилишдир. Республикамизда бу ишни қила оладиган 4—5 та фидоий топилмайдими? Топилади. Ҳамма гап уни ташкил қилишда. Ўтмиш тажрибаларини, мадрасаларда дарснинг ташкил қилинишини қўйиб турайлик. Ҳозир ҳатто VIII—XI синфларда ҳам ҳафталик ўқув соати 34 соатдан кам эмас. Ҳар куни 8 соатлаб ўқитилаётган лицейлардаги ўқитиш ўзининг афзаллигини кўрсатдику! Гап ҳар томонлама етук ва чуқур билимга эга бўлган мутахассис тайёрлаш устида экан, Ислом диний академияси тажрибаларидан фойдаланиш мумкин эмасми?

Бундан ташқари, умумий соатларнинг 15 фоизи мустақил иш учун ажратилган. Кўп йиллик тажрибадан шу нарса кўриндики, бу давлатни алдашдан бошқа нарса эмас. Бизнинг шароитимизда ўз ихтиёри билан мустақил ўқийдиган, марказий кутубхоналарга бориб ишлайдиган серҳафсала талабалар бармоқ билан санарлидир. Бунинг устига дарсдан кейин қолиб талабалардан мустақил иш талаб қиладиган ўқитувчилар ҳам камдан-кам топилади.

Хўш, ҳозирги қийин аҳволдан қандай қилиб чиқиш мумкин? **Биринчи навбатда** мактабда тарих ўқитишни яхшилаш, малакали кадрларни тайёрлаш зарур. Биз учун болалар **тарбияси**да ҳамон қимматга тушаётган нарса мактабларда эркак ўқитувчиларнинг камлигидир. Ҳозир бир киши учун белгиланган дарс ёки ставка 16 соатдир. Бу ўртача ҳар куни 3 соатга ҳам бормайди. 30—40 ёшли навқирон эркак киши учун ҳафтасига 16—18 соат дарс ўтиш нима деган гап.

Иккинчидан, ўқитувчиларни ҳозирги талабга жавоб берадиган материаллар билан таъминлаш учун дарсликлар чиқишини кутиб ўтирмай янги материалларни матбуотда марказлаштирилган ҳолда пешма-пеш бериб бориш керак.

Учинчидан, олий ўқув юртларидаги ўқув режаларини мактаб ўқув режалари билан уйғунлаштириш, энг камида мактабда ўтиладиган бир соатлик дарс учун 4—5 соатни мўлжаллаб режалаштириш зарур. Талабаларнинг ҳафталик ўқув соатларини 30—32 соатгача ошириш ва махсус ихтисослик фанлари учун 70 фоиздан кам соатлар ажратмаслик керак. Шундагина ўзбек тилида ўқув материаллари кам бўлган бизнинг шароитимизда талаба етарлича билимни дарсдан олиш, қўшимча нарсаларни мустақил ўқиши мумкин ва қўрқмасдан мактабга бора олади.

Тўртинчидан, тарих ўқитишга муносабатни ўзгартириш, Конституциямиз асосида Шўро даврида ҳукмрон бўлган эски анъаналардан воз кечиб ижтимоий фанларни ўқитишни ва унинг мазмунини ҳозирги талабга мослаштириш, давлат имтиҳонларида ихтисослик фанларини биринчи ўринга кўтариш керак.

Бешинчидан, турли вазирликлар ҳар хил илмий муассасалар, нашриётлар ва бошқа ташкилотлар умидвор бўлиб турган тарих факультетларига айниқса, пойтахтдаги аҳолининг кўплиги ва зичлигини бошқа вилоятлардан пойтахтга келувчиларни ҳисобга олиб Тошкент давлат педагогика институти тарих факультетига талабалар қабул қилишни кўпайтириш зарур.

Олтинчидан, ўқитувчилар тайёрлайдиган олий ўқув юртларидаги мутахассислик кафедралари тизимини ишлаб чиқаришга, яъни мактабларда ўтилаётган фанларга уйғунлаштириш лозим. Бу соҳада институтимизда амалий тадбирлар кўрилди. Ҳозирги мактаб ўқув режаларида бир вақтлар 50 фоиздан кўп бўлган собиқ «СССР тарихи»га ажратилган соатлар 20 фоиздан ошмайди ва бу предмет «Жаҳон тарихи»нинг бир қисмига айлантирилган. Институтда ҳам «СССР тарихи» кафедраси тугатилиб «Жаҳон мамлакатларининг қадимги, Ўрта аср, янги ва энг янги тарихлари» бўйича кафедралар ташкил этилди. Ҳозир бу кафедралар мактаб дастурига уйғунлашган дастурларни тайёрлаб бўлдилар. Лекин бошқа олий ўқув юртларида «СССР тарихи» кафедраси турли номлар билан сақланиб турибди ва дарс соатлари эскича ўтилмоқда ёки минтақалар бўйича берилмоқда.

Аброр ҲАЗРАТҚУЛОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти тарих факультети декани, тарих фанлари доктори.
Мойли ЛАФАСОВ,
энг янги тарих кафедраси доценти, тарих фанлари номзоди.

АҚШ ЭЛЧИСИ ТАЛАБАЛАР ҲУЗУРИДА

Тошкент Давлат ҳуқуқшунослик институтида Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистон Республикасидаги элчиси жаноб Генри Ли Кларк ва халқаро ҳуқуқий муносабатлар факультетининг ўқитувчи-профессорлари ва талабалари учрашув ўтказишди. Учрашувни институт ректори профессор А. Саидов олиб борди.

Жаноб Генри Ли Кларк Ўзбекистон билан Америка олий ўқув юртлари ўртасидаги илмий ва маданий алоқалар анча илгари йўлга қўйилгани, жумладан, Тошкент Американинг Сиэтл шаҳри билан биродарлашгани, Тошкент Давлат университети билан Вашингтон университети ўртасида эса талабалар ва тадқиқотчиларни алмашиш ҳақида ўзаро шартнома ўз кучида эканлигини айтиб ўтди.

Анвар ҚОДИРОВ,
институт фалсафа кафедраси мудири.

⊙ ЭШИТМАДИМ, ДЕМАНГЛАР!

МОЛЛАР ЭГАСИНИ ТОПДИ

Аввал хабар қилганимиздек, Наманганда кимошди савдоси муваффақиятли якунланди. Дастлаб кичик бинолар кимошди савдосида ўз эгаларини топди. Наманган шаҳри аги «Олатов» қаҳвахонасининг бошланғич баҳоси 20 миллион сўм-купон белгиланган эди. Сўнгги нархи эса 62 миллион сўм-купонга етди. Тўрақўрғон туманидаги тугалланмаган дорихона биноси 810 миллион сўм-купонга сотилди.

Совет туманидаги битказилмаган китоб савдоси уйи учун 30 киши «беллашув» бошлади. Унинг охирги нархи 8 миллиард 200 миллион сўм-купонга етди. Учқўрғондаги меҳмонхона нархи 300 миллион сўм-купонни ташкил этган бўлса, Тўрақўрғондаги икки қаватли ресторан 5 миллиард 200 миллион сўм-купонга пулланди.

Намангандаги «Чорсу» меҳмонхонасининг бошланғич баҳоси 700 миллион сўм-купон эди. Кимошди савдосида унинг нархи 65 миллиард сўм-купонга чиқди! Шундай қилиб, харидга қўйилган кўчмас мулклар ўзининг ҳақиқий эгаларини топди. Бу тадбир амалдаги қоидаларга мувофиқ ўтказилди. Савдо очиқ-ошкора бўлди. Ўзбекистонда илк бор ўтказилган кўчмас мулклар кимошди савдоси таърифи узоқларга ёйилди...

Раҳимжон ИРИСОВ.

⊙ ЁНҒИННИНГ ОЛДИНИ ОЛАЙЛИК

ҚИММАТГА ТУШГАН ЭҲТИЁТСИЗЛИК

Қилинаётган қатор ишларга қарамай 1994 йилнинг ўтган ойларида вилоятимизда 93 та ёнғин содир бўлди. Бундан кўплаб моддий зарар кўрилди.

Оҳангарон туманидаги Эйвалик қишлоғида жойлашган 4-уйнинг 5-хонасида 16 январь куни ёнғин содир бўлди. Уй эгаси Шурга Кеджиев совуқда кўлбола электр иситгичдан фойдаланади ва унинг устига кўрпа тушиб, ёнғин чиқади. Ухлаб қолган уй эгаси ҳаётдан кўз юмди.

Илғор қишлоғида чиққан ёнғинга Ю. Голубевнинг маст ҳолда ётган жойида чекиши сабаб бўлди. Сигаретдан тўшакка учқун тушиб, ёнғин содир бўлган.

18 февраль соат саккизларда Олмалиқнинг Гайдар кўчасидаги 72-уйда бўлган кўнгилсизлик ҳам даҳшат. Яхши ният билан қурилаётган уйга қўйилган темир печканинг эшиги ёпилмаганлиги сабабли ёғочга тушган чўғдан ёнғин чиққан. Уй ичидан Н. Наузовнинг мурдаси топилди.

Тошкент туманидаги Навоий номли жамоа хўжалигининг 2-бўлими «Гулистон» кўчасида истиқомат қилувчи М. Муҳамедовнинг хонадонидаги воқеа ғоят ачинарли. Янги иморатга яқинда кўчиб чиққан оила уйни иситишда кўлбола электр ускунасидан фойдаланган. Уй бекаси сув олиб келгани қишлоқнинг бошига чиқиб кетади. Уйида эса икки бола қаровсиз қолган эди. Иситгич устига латта тушиб, ёнғин чиқади. Уй бекаси қайтиб келганида икки боласидан жудо бўлганди.

Чирчиқ шаҳрининг учинчи даҳасидаги 36-уйнинг 35-хонасида яшовчи А. Усиковлар уйида ҳам ёнғин содир бўлган. Натижада ўзи ва рафиқаси ҳаётдан кўз юмди. Бунинг сабаблари аниқланмоқда.

Хулоса шуки, рўзғорда иситгич асбобларидан фойдаланаётганда ёнғин хавфсизлиги қоидаларига қаттиқ риоя қилиш зарур. Акс ҳолда у жуда қимматга тушади.

Нурмуҳаммад ЕДГОРОВ,
ички ишлар хизмати майори. Тошкент вилояти.

Кейинги пайтларда мамлакатимиз қишлоқларида бирмунча ижобий ўзгаришлар юз бераётир. Кўплаб кичик корхоналар ташкил этилиб, одамлар иш билан таъминланмоқда. Ангор туманидаги Шароф Рашидов номли жамоа хўжалиги аҳолиси фақат деҳқончилик билан эмас, балки маҳсулотни қайта ишлаш билан ҳам шуғулланаётир. Устига-устак бу ерда яқиндан бошлаб ғишт заводи, оҳакни куйдириш, тикувчилик, дурадгорлик цехлари ҳам ишга туширилди.

Буларнинг барчаси хўжалик аҳолиси учун қулайлик туғдирди. Зеро, ўзбек борки, қўлига маълум миқдордаги пул тушса уй қуришга ҳаракат қилади. Чунки у фарзанд кўрган куниданоқ уй қуриш, уни уйлантириш орзуси билан яшайди. Ҳозир хўжаликдаги дурадгорлик цехида тайёрланаётган эшик, дераза, сандиқ, шкаф, сервант ва бошқа жиҳозлар айнан шу мақсадга хизмат қилади. Агар мамлакатимиздаги ҳар бир хўжаликда ана шундай дурадгорлик цехлари очилса, кўнгилдагидек иш бўларди.

СУРАТДА: дурадгорлардан Мирза Худойбердиев, Хуррам Омонов ва цех бошлиғи ўринбосари Неъмат Сатторов маҳсулот сифатини кўздан кечиришмоқда.

И. ХУЖАЕВ (ЎзА) олган сурат.

• **Ёднома**

...АВВАЛ КУЛГИ, КЕЙИН ПИРМАТОВ

Шундай одамлар бўладики, мўъжазгина жуссаларига бутун дунёни сиғдира оладилару, аммо ўзлари жумлан жаҳонга сиғмайдилар.

Ёзувчи ва журналист Мирзакарим Пирматовни эслаганимда хаёлимга ана шу фикр келади. Ҳозир анча тансиқ бўлиб қолган оддий инсоний меҳру муҳаббатни қўмсаганимда кўз ўнгимда унинг сиймоси гавдаланади.

Тоғларнинг ҳақиқий маҳобатию пурвиқорлигини чўнг қоялар тагида турганда ҳис этиш мумкин, инсоннинг улғворлиги эса у орамиздан кетгандагина билинар экан. Мирза ака ўтган баҳорда оламдан ўтдилар. Кундалик ташвишлар, турмуш икир-чикирлари билан андармон бўлиб, уни унута бошладик. Яқинда қўлимга унинг сўнгги асари «Моҳларойим» романи тушдию Мирза ака яна хаёлимдан кетмай қолди. Назаримда у мени тергаётгандек, бесамар ўтаётган ҳар бир умр дақиқаси учун ҳисобот талаб қилаётгандек, дакки бераётгандек...

Мен Мирзакарим Пирматовнинг бизга қолдирган ижодий мероси, ўзбек журналистикасини ривожлантиришга қўшган ҳиссаси ҳақида гапирмоқчи эмасман. Бу ишнинг мутасаддилари бор. Мен унинг инсонийлик сифатларини, одамийлигини эслашни бурчим деб биламан.

Тақдирга шукрки, «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясида кўп улуғ одамлар қатори у киши билан ҳам бир неча йил ёнма-ён, бабақамти ишлаш насиб этди. Мана бугун шунга тўла аминманки, ҳаётимнинг ўша даври, ўша бўлаги умримнинг энг серзавқ ва тотли пайтлари бўлган экан. Шу боисданми, завқли онларни қўмсаб, муқаддас даргоҳга тез-тез бориб тураман. Редакцияга киришим билан руҳиятимда аллақандай ўзгариш юз беради, мудрай бошлаган вужудим уйғонади, нигоҳларим тиниқлашади ва яна ўша газетачиликнинг серташвиш, сершовқин, ҳаяжонли ҳаётига қайтган бўламан. Одатим бўйича партия турмуши бўлими хонасига кираман. Шу ерда Мирзакарим ака билан ёнма-ён ўтирардик. Назаримда, хиёл ўтмай, йўлакда қаттиқ қаҳқаҳа эшитилади-ю, эшик ланг очилиб, Пирматов кириб келадигандек туюлади. Ҳа, у кишининг ўзидан олдин даракчиси—самимий, бегубор кулгуси эшитиларди. Ҳар доим шундай эди: олдин қаҳ-қаҳа, кейин Пирматов ёки олдин Пирматов кейин кулгу, Хуллас, у ҳамиша куларди, ўзининг қувноқ кайфияти, завқу шавқи билан одамларнинг руҳини кўтарарди. У ҳатто оғир дард ичини кемираётган, ҳаёт шами сўниб бораётган сўнгги дақиқаларида ҳам жисмидаги оғриқдан шикоят этмай, кўнгил сўраб келган дўстларига ҳазил-мутойиба қиларди. Ўзининг тузалмас касалга дучор бўлганини била туриб ҳам олис вилоятдаги тумов бўлган дўстини йўқлаб боргани эсимда... Тасаввур этинг, бунинг учун инсон қандай қудратга эга бўлиши керак? Умрини ўзгаларга бағишлаш, ўзгаларни ташвишга қўймаслик учун ўз дард-ҳасратини яшира билиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди.

Яхшининг дўсти кўп дейдилар. Редакцияга уни сўраб келадиганлар кўп эди. Уйида меҳмонсиз кун бўлмасди. Ижодкорлар, деҳқонлар, олимлар, муаллимлар хуллас «Бизга Пирматов керак эди» деб йўқлайдиганлар беҳисоб эди. Бағрикенглиги шунчалик эдики, уйи меҳмонга тўлган кезлари, ўзи қўшниникига чиқиб ётарди. Бундай ҳоллар унинг учун одат ҳисобланарди.

Унинг кичкинагина жуссасидаги битмас-туганмас ғайрат-шижоатига ҳамма ҳавас қиларди. Газетачилик—ғоят сермашаққат касб. Тинимсиз сафарлар, навбатчиликлар, сатрлар, сатрлар ва яна сатрлар... Бу иш ҳар қандай забардаст одамни толиқтириб қўяди. Бироқ у ана шу меҳнатидан сўнг, яна уйида ишларди, ижод қиларди. Хотираси шунчалик кучли эдики, агар мабодо тун ярмида турғазиб, ўзи навбатчилик қилган газетадаги бир мақола ҳақида сўрасангиз, ундаги исму шарифлару рақамларигача аниқ-тиниқ айтиб бера оларди.

Ҳақиқий мураббий қандай бўлишини Пирматов қиёфасида кўрганман. Унинг атрофи ҳамиша ёшлар билан гавжум эди. Ёш қаламкашлар билан эринмай, қунт билан ишларди, улар ёзган асарлари, мақолаларини ўқир, тузатар, маслаҳатларини аямасди. Ундаги самимият, оққўнгиллик, андижонча ёқимли муомала барчани ўзига ром этганди. Бугун ўзбек журналистикасида унинг жуда кўп истеъдодли шогирдлари ишлашмоқда. У ҳаммага керак эди, ҳамма ундан нажот топарди. Чунки унинг ёрдами ҳамиша беминнат, беғараз бўларди. У ҳамманинг дардига шерик эди. Муштдек қалбига бутун олам ғуссаларини сиғдира оларди-ю, афсуски ўзи дунёга сиғмади. Қисмати азал деб шуни айтсалар керак-да.

Покиза қалб эгаси, самимий ва дилкаш дўст, меҳрибон, оқибатли устоз Мирзакарим Пирматов ҳақида жуда кўп ва хўп ёзиш, сўзлаш мумкин. Лекин мени бир ўкинч, армон қийнамоқда. Мана шу сўзларимни тириклигида унинг ўзига айтсам бўлмасмиди?!

Муборак кунларда яхши фазилатли одамларни эслаш савобдир. Бу нарса марҳумлардан кўра кўпроқ тирикларга заруррок. Зеро, яхшиликни, беғуборликни, софликни ўйлаш руҳимизни поклантиради, сергаклайди, дилимизни ёритади.

Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ.

⊙ МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЎЗГАЧА УЧРАШУВЛАР

● Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театри жамоаси Тошкент ва Сирдарё вилоятлари қишлоқ меҳнаткашлари ҳузурида бўлдилар.

Театрнинг бу учрашувлари ҳар қачонгидан мароқли ўтди. Ҳайдар Муҳаммад пьесаси асосида саҳналаштирилган «Хотинлар гапидан чиққан ҳангома», Абдуқаҳҳор Иброҳимовнинг «Пуч» спектакллари учрашувлар таассуротларини янада бойитди. Шунингдек, мухлислар ўзлари севган актёрлар билан мулоқотда бўлиш имконига ҳам эга бўлдилар.

А. КАРИМОВ.

Соат 24.00

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ. Олмалиқ шаҳрида бўлган воқеани эшитганлар «Ҳа, иззатини билмаган меҳмон экан-да» — дейишди. Негаки, бу меҳмон «Олмалиқаммофос» корхона ошхонасида ошпаз бўлиб ишловчи танишининг уйига меҳмонга келади. Сўнг маст бўлиб қолган мезбон аёлни уриб, ўлдириб қўяди. Жанжал туфайли содир бўлган воқеа тафсилотларини прокуратура ходимлари аниқламоқда.

* * *

ЖИЗЗАХ. Ғаллаорол туманидаги А. Темур номли давлат хўжалиги ҳудудида жойлашган АЁҚШ оператори хонасига уч номаълум шахс эшикни бузиб киради. Оператор ва автоулов созлаш устахонаси қоровулини уриб, улардан бензин ва пул талаб қилишади. Қаршиликка учраб, ҳеч нарса ололмаган зўравонлар воқеа жойидан қочиб қолишади.

Зудлик билан олиб борилган оператив тадбирлар натижасида бу уч номаълум шахснинг ким эканлиги маълум бўлди. Улар Жиззах шаҳри ва Жиззах туманида яшовчи йигитлар экан.

* * *

АНДИЖОН. Шаҳарда айланиб юрган 30 ёшлар чамасидаги аёлнинг «Норка» телпагини бир олғир юлиб кетади. Тезкор кўрилган тадбирлардан сўнг телпакни юлиб қочган йигит ушланди. Унинг ёши 21 да. Ундан олинган ашёвий далил юзасидан тергов олиб бориш лозим топилди.

* * *

ХОРАЗМ. Ҳазорасп туманининг автобуслар шоҳбекатида гумонсираб ушланган кишининг ёнидан икки кило гиёҳванд модда — наша топилди. Туркманистонлик бу меҳмоннинг ушбу мулки юзасидан тергов бормоқда.

Шунингдек, вилоятда олиб борилган тезкор тадбирлар маҳалида Боғот туманининг Деҳқонобод жамоа хўжалигида яшовчи кишининг уйидан салкам икки кило наша топилди.

* * *

САМАРҚАНД. Пахтачи туманидаги «Пахтакор» жамоа хўжалигида яшовчи, 1972 йилда туғилган шахснинг уйига очиқ эшик орқали кириб, 3 миллион сўмлик ҳар хил буюмларни ўғирлаб кетган киши ушланди. У ўша хўжаликда яшовчи аёл экан.

* * *

Самарқанд шаҳри. Шаҳар кимё заводининг ишчиси эҳтиётсизлиги туфайли 37 ёшида кўз юмди. У аммофос ишлаб чиқарадиган барабаннинг ичига тушиб кетади ва оғир тан жароҳати олиб касалхонада вафот этади. Фалокат юзасидан прокуратура ходимлари тергов олиб бормоқда.

* * *

Жиноятларнинг олдини олиш мақсадида ўтказилган чора-тадбирлар натижасида дайдилик қилган 54 шахс, жамоат жойларида маст ҳолда бўлган 362 киши ва кайф ҳолда транспорт рулига ўтирган 32 ҳайдовчи ушланди. Йўл ҳаракати қоидаларини қўпол равишда бузганлиги учун 4134 ҳайдовчига қайднома тўлдирилди. Майда ўғрлик учун 207 киши ушланди. Жами 4799 та „маъмурий қайднома тузилиб, 177 шахс расмий равишда огоҳлантирилди.

Милиция лейтенанти
Шуҳрат РУЗИЕВ
хабарларидан.

• *Санъат оламида*

МУСИҚАМИЗ БАЙРАМИ

Мақом... Дилдаги армонларни ифодалашга сўз ожизлик қилганида яралган армон куйлари... Яхшики, улар бор, ҳаётда умидлар, орзулар яшайди, интилишлар, изланишлар қаърига эзгулик, ҳокисорлик инади. Классик дурдоналаримиз, мақом йўлидаги куй ва ашулаларимизнинг олий муддаоси ҳам шу бўлса керак. Шу фикрлар хаёлингдан ўтар экан, шукрки, ўзбекда ана шундай санъат бор деб қўясан.

Бу соҳада гап кетса секин санай бошлаймиз: **Маъмуржон Узоқов, Комилжон Отаниёзов, Жўрахон Султонов, Ориф Алимаҳсумов, Очилхон Отахонов, Муҳаммаджон Каримов...** Бу рўйхатнинг бошида Ҳожи Абдулазиз Расулий ва унинг шогирди Юнус Ражабийлар туради...

Халқ ижоди ва маданий-маърифий ишлари жумҳурият илмий-услубият маркази яқинда ана шу икки ҳофиз асарлари ижрочиларининг Республика кўрик-беллашувини ўтказди. Унда мамлакатимизнинг барча вилоятларида ғолиб деб топилган уч юзга яқин ҳаваскор ижрочилар ва дасталар қатнашдилар.

Марказнинг ушбу санъаткорлар асарларига мурожаат қилгани бежиз эмас, албатда. Зеро, уларнинг миллий мусиқа санъатимизга қўшган ҳиссалари бебаҳодир. Юнус Ражабийнинг «Шошмақом»и ўн уч томлик китобга жойлангани таҳсинга лойиқ. Бу ўша унутилаёзган ажаб дурдоналарнинг мангуликка муҳрланиши. Қолаверса, унинг ижролари ҳали ҳамон кишиларнинг оромини ўғирлаган, кўнглига ҳамоҳанг. Ҳожи Абдулазиз Расулийнинг «Ироқ», «Бебоқча», «Гулёр», «Гулузорим», «Орази гулгун», «Самарқанд ушшоғи», Юнус Ражабийнинг «Куйгай», «Ушшоқ», «Баёт», «Сарпарда», «Гиря», «Айласа», «Дугоҳ—1» каби ашулалари халқимизнинг қимматбаҳо бойлигига айланган. Марказнинг ушбу кўрик беллашувни ташкил этгани бир томондан санъаткорларга, мусиқий меросимизга ҳурмат бўлса, иккинчи томондан ушбу меросни замондошларимиз, ёшларимиз онгига сингдириш, уларни яқинлаштириш, танитиш каби мақсадларни ўз олдига қўйгани билан аҳамиятлидир.

Кўрик—беллашувни қашқадарёлик ҳаваскорлар бошлаб беришди. Китоб тумани маданият уйи мақомчилари «Гулзорим»ни, Қобилжон Воҳидов «Куйгай» ашуласини ижро этди. Сўнгра Сирдарё, Жиззах, Наманган, Хоразмдан келган ҳаваскорлар бирин-кетин ўз санъатларини намойиш этдилар. Ижролар ҳар хил. Баъзи ўринларда оддий тингловчи ҳам ашуланинг «бузилган»ини сезиб қолади, баъзан эса ҳакамларнинг фикрлари асқотади.

Дарвоқе, жюри ҳайъати ҳам асл жонкуярлардан иборат. «Ўзимизнинг» Ориф ака Алимаҳсумов, Саодат опалар бош. Танаффус чоғи уларнинг фикрларини ёзиб олдик.

Саодат ҚОБУЛОВА, халқ артисти:

— Бундай кўрикларнинг одатга айланаётганини қутлаш керак. Устозларни эслаб, уларнинг бисотини, меросини келгуси авлодларга етказиш нақадар савоб иш. Қолаверса, бу одат ҳам мерос бўлиб қолиши зарур.

Энди бевосита қатнашчилар ҳақида гапирсак. Самарқандлик ҳаваскорларнинг тайёргарликлари ёқди. Хусусан, «Ушоқи калон», «Бебоқча» ашулалари барчага ҳам манзур бўлди. Якка ижроларга келганда жиззахлик Озод Турсунов, Андижондан Ҳамида Холиқова «Гулузорим»ни қиёмига етказиб куйлашди. Тошкентликлар «Наврўзи ажам» куйини қойилмақом қилиб чалиб бердилар.

Устозларнинг ҳар бир асари кучли. Уларни ижро этиш учун ҳам ўткир овоз керак, юрак керак. Зеро, юраги зўрнинггина овози ҳам бақувват бўлади.

Ҳасан РАЖАБИЙ, Ўзбекистон халқ ҳофизи:

— Акамиз Исҳоқ Ражабийнинг бир гапи мени ҳамиша руҳлантиради. У киши айтадиларки, экилган ниҳол бир куни ҳосил беражак. Бугунги кўрикда туриб падари бузрукворимиз ва ул зотнинг устозлари бўлмиш Ҳожи Абдулазизлар қадаган ниҳоллар мевасини кўриб турибмиз. Бу қадар ҳурмат, эътибор учун минг бор қуллуқ. Миллатдошларимизнинг ушбу санъатга бўлган меҳр-муҳаббати ҳам мени қойил этди. «Бебоқча», «Гулузорим». «Сараҳбори дугоҳ» каби ашулаларни ҳаваскор ижрочиларнинг маромига етказиб куйлашларидан кўнглимиз тоғ қадар юксалди.

Бундай тадбирларни ўтказиб туришнинг (энди мўлжал — Тўхтасин Жалилов ижодига бағишланади деган хабарни эшитдик) яна ҳам кўп яхши, муҳим томонлари борки, бири авлод-аждодларимиз яратиб кетган буюк мусиқа санъатимизга бўлган ҳурмат, эътибор, буларни ёдда сақламоқ, давом эттирмоқ бўлса, иккинчи томондан унинг ўсиши, ривож топиши учун аҳамиятлидир.

Кўрик-беллашувда Юнус Ражабий асарлари бўйича Андижон вилояти Пахтаобод тумани «Гулжамол» мақомчилар дастасига («Қадаҳ»)га биринчи, Наманган вилоятидан Алижон Мамадалиевга («Кошки» ашуласи учун) иккинчи ва хоразмлик мақомчилар гуруҳига («Гуллар боғи» ашуласи ижроси учун) учинчи ўрин берилди.

Ҳожи Абдулазиз Расулий асарлари ижроси учун Ургут тумани «Бешқарсак» дастаси ҳаваскорларининг «Бебоқча» ашуласи ижроси биринчи ўринга муносиб топилди. Бекободлик Умиджон Халиловга «Бозиргоний» ижроси учун иккинчи, Самарқанд шаҳри Боғишамол туманидан келган Фарҳод Ҳалимовга «Ушшоқи калон» ашуласининг ижроси учун учинчи ўрин берилди.

Хулоса шуки, ушбу беллашувдан ҳеч ким мағлуб бўлиб қайтмади. Гап ўринлар, соврину лауреатлик унвонларида эмас. Ражабийлар сулоласи, шунингдек, Ўзбекистон — Покистон қўшма корхоналари таъсис этган махсус совринлар ҳам муносиб ижрочиларга насиб этди. Аслида ўзбек мусиқа санъатининг катта байрами бўлдики, кўрик-танловнинг муҳим ютуғи ҳам шунда.

Хусан ЭРМУҲАММАД, «Ўзбекистон овози» мухбири.

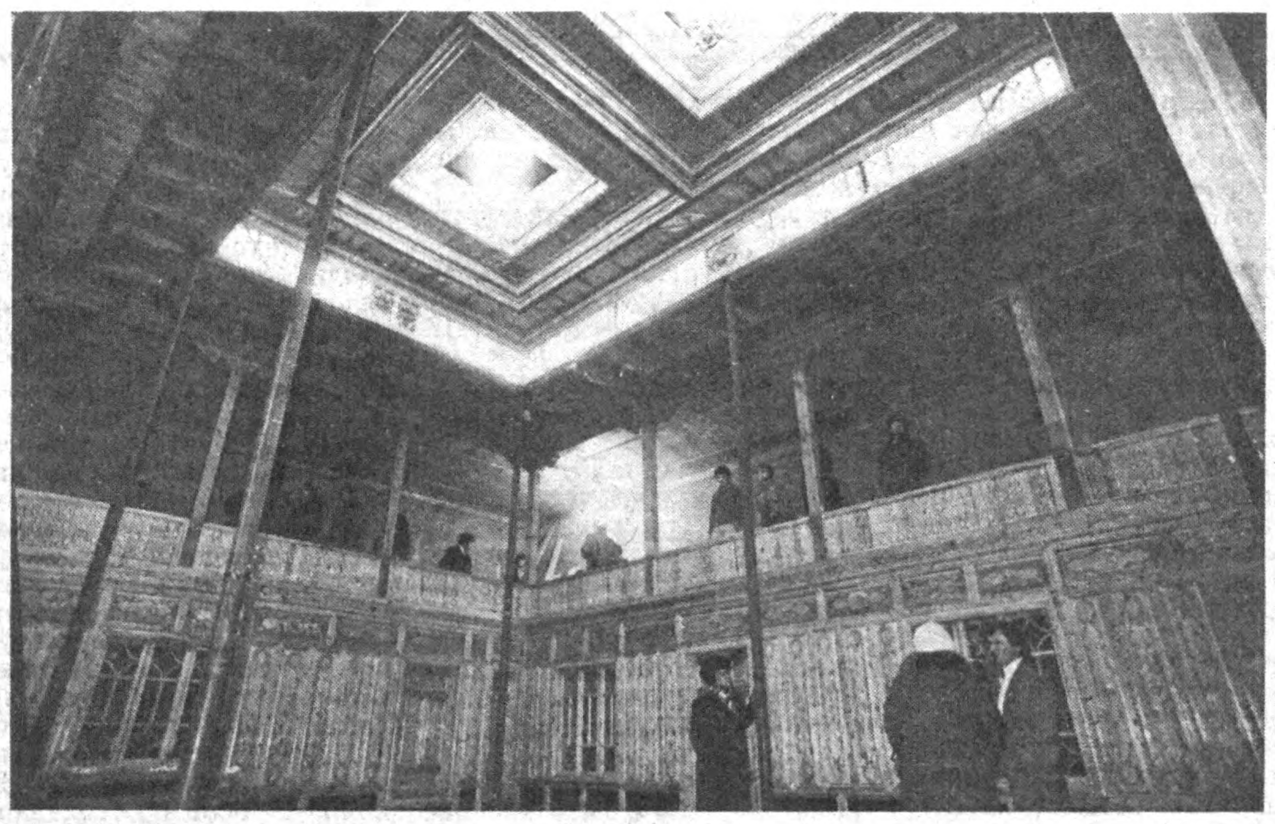

Бугун бундай ҳашаматли биноларни кўриб ҳайратга тушмайсиз. Чунки энди ота-боболардан мерос бўлиб қолган асрий удумларимиз, анъаналаримиз давом этмоқда. Ургутда бунёд этилаётган мана бу бино ҳам халқ амалий санъатининг ёрқин намунаси даражасига кўтарилса ажаб эмас.

Абдуғани ЖУМА олган сурат.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ШАРҲЛАР

● **Қулайлик**

ҚОРАКЎЛГА ГАЗ КЕЛДИ

Маълумки, Қоракўл Бухоро вилоятининг олис туманларидан бири. Бу ерларга ҳам табиий газ етиб келди.

Энди Ё. Сафаров ва Э. Раҳимбердиев номли жамоа хўжаликларининг аҳолиси ёқиш учун шоҳ-шабба ва саксовул излаб юрмайдиган бўлди. «Зарафшон» жамоа хўжалигида ҳам газлаштириш ишлари якунланди. Ҳаммаси бўлиб 21 қишлоққа газ етиб келди. Газ қувурларининг узунлиги 300 километрдан ошиб кетди.

Даврон БАҲРОНОВ,

● **Айём арафасида**

БАҲОР БАЙРАМИГА ТАЙЁРГАРЛИК

ЎзХДП Урганч шаҳар кенгаши ижроия бюросининг навбатдаги йиғилиши Наврўз байрамига бағишланди.

Наврўз байрамига тайёргарлик ва уни нишонлаш билан боғлиқ тадбирларни белгилашда шаҳар ҳокимлиги, касаба уюшмалари ва Ёшлар ташкилотлари, корхона, муассаса раҳбарлари ва маҳалла қўмиталари раислари ҳамкорликда фикр юритдилар. Хусусан, Наврўзни халқ сайлига айлантириш, байрам арафасида ободончилик ва кўчат ўтказиш юмушларини амалга ошириш тадбирлари белгиланди.

Қурбон МУҲАММАДРИЗО.

Спорт

ОЛИМПИАДАЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Норвегиянинг Лиллехаммер шаҳрида бўлиб ўтган XVII қишки олимпиада ўйинлари ортда қолди. Қизғин беллашувлар, муросасиз баҳслар спортчилар хотирасида бир умрга муҳрланди. Зеро, ҳар тўрт йилда ўтказиладиган олимпиада мусобақаларида қатнашиш ҳар кимга ҳам насиб этавермайди.

Лиллехаммерда ҳамюртларимиз ҳам қатнашиб мустақил Ўзбекистон давлати шарафини ҳимоя қилдилар. Лина Черязова Олимпиада чемпиони бўлди. Қишки олимпиада мусобақалари якунлари шарҳловчию мутахассислар томонидан ҳали кўп бор муҳокама этилиши табиий. Яқинда Республика Жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитасида ўтказилган матбуот конференцияси айнан Олимпиада ўйинлари якунларига бағишланди.

— Республикамиз спортчиларининг илк бор бундай йирик халқаро анжуманда қатнашиши, Ўзбекистон байроғининг кўтарилиши ва давлатимиз мадҳиясининг янграши биз учун унутилмас воқеа бўлиб қолади, — деди спорт қўмитаси раиси Собир Рўзиев. — Сир эмас, Лиллехаммерга жўнаш олдидан баъзи муаммоларга дуч келдик. Президентимизнинг ғамхўрлиги ва спортга бўлган эътибори туфайли Олимпиадада иштирок этдик. Бунинг учун ҳукуматимизга раҳматлар айтамиз. Лина Черязова олтин медаль соҳиби бўлди.

Умуман, Норвегия олимпиадаси якунларидан қониқиш ҳосил қилдик. Кези келганида шуни айтиш керакки, жамоамиз ўн бир кишидан иборат бўлиб шуларнинг етти нафари олимпиадачи эди. Бошқа мамлакатларга нисбатан вакилларимиз сони оз бўлсада Ўзбекистонни, унинг спортчиларини дунё яна бир бор таниди, десам муболаға бўлмас. Яна олти ойдан сўнг Осиё ўйинлари бошланади. Эндиги вазифамиз — Японияда бўладиган мусобақаларга пухта тайёргарлик кўриш.

Матбуот конференциясида журналистларни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб қайтарилди.

Равшан ШОДИЕВ.

• *Ибратли тадбир*

ВАТАН ҚИЁССИЗ ЭКАН

Ватан не! Ранглими-рангсиз ё каттами-кичик! Йўқ, унинг ранглари кўп. Оппоқ, ҳаворанг... Қиёсини тополмайсиз. Қучоғингизни очсангиз сиғмайди, Баланд овозда ҳайқирсангиз овозингиз ҳам етмайди. Ҳа, у шундай улуғ ва қутлуғ кенглик экан-да. Айниқса, эндигина мактаб остонасидан катта ҳаётга қадам қўяётган болалар унинг олис ўтмиши, бугуни ва эртаси ҳақида баҳслашса, ёниб-ёниб мулоҳаза қилсалар қандай яхши.

Ўша куни... Фарғона вилоятининг Охунбобоев туманидаги 28-мактабда бўлиб ўтган «Меросимизни ўрганамиз» деб номланган ажойиб кечани кўриб, кўнглимиздан кўп ёруғ хаёллар ўтди. Чунки...

Аслида бу тантананинг ташаббускори тумандаги афғон уруши ва фахрийлари кенгашининг раиси, куюнчак йигит Моҳирбек Усмонов экан. Энг қувончлиси, уюшма ана шу мактабларнинг аълочи ўқувчилари учун бир йилдан бери махсус стипендия таъсис этиб, ҳар чоракнинг якунида ғолибларни мукофотлар экан.

Икки мактаб толиблари икки командага бўлиниб, Ватан, миллий мерос ва қадриятлар, ўтган асрларда яшаб ижод қилган аллома ва адиблар ижоди хусусида баҳс юритдилар. Кўп қизиқарли савол-жавоблар ва тортишувларни кузатиб ўтирган ажойиб шоир Икром Отамурод тўлқинланиб кетди ва «мана, Ватанни севиш қаердан бошланар экан. Биз эса баҳслашиб юрибмиз. Бу болакайлар сўзда эмас, балки амалда юртни, миллатни ўз билгиларича тасаввур қилаётирлар» деди суюниб.

Туман ҳокимининг ўринбосари Фазилат Иброҳимова бундай хайрли тадбирларни энди мунтазам ўтказиб туриш кераклигини айтиб, афғончилар уюшмасининг яна бир савобга қўл урганлигини алоҳида таъкидлади. Шундан сўнг уюшма жамғармасидан ёрдам сифатида ажратилган собиқ «афғончи»ларнинг фарзандлари номига ёзилган чек дафтарчаларини топширди.

Н. ҚОБИЛ.

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ ФУТБОЛ ЧЕМПИОНАТИ ЎЙИНЛАРИ

ЖАДВАЛИ

ОЛИЙ ЛИГА

Биринчи давра

МАРТ

I ТУР

27. «Орол» (Нукус) — «Нефтчи» (Фарғона)
«Нурафшон» (Бухоро) — «Наврўз» (Андижон)
«Пахтакор» (Тошкент) — «Сурхон» (Термиз)
«Политотдел» (Тош. вил.) — «Сўғдиёна» (Жиззах)
«Навбаҳор» (Наманган) — МҲСК (Тошкент)
«Атласчи» (Марғилон) — «Янгиер» (Янгиер)
«Шифокор» (Гулистон) — «Трактор» (Тошкент)
«Темирйўлчи» (Қўқон) — «Чирчиқ» (Чирчиқ)

II ТУР

30. «Орол» — «Наврўз»
«Нурафшон» — «Нефтчи»
«Пахтакор» — «Сўғдиёна»
«Политотдел» — «Сурхон»
«Навбаҳор» — «Янгиер»
«Атласчи» — МҲСК
«Шифокор» — «Чирчиқ»
«Темирйўлчи» — «Трактор»

АПРЕЛЬ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ

1/16 финал, 3 апрель

III ТУР

10. «Нефтчи» — «Темирйўлчи»
«Наврўз» — «Шифокор»
«Сўғдиёна» — «Навбаҳор»
«Сурхон» — «Атласчи»
«Янгиер» — «Орол»
МҲСК — «Нурафшон»
«Трактор» — «Политотдел»
«Чирчиқ» — «Пахтакор»

IV ТУР

13. «Нефтчи» — «Шифокор»
«Наврўз» — «Темирйўлчи»
«Сўғдиёна» — «Атласчи»
«Сурхон» — «Навбаҳор»
«Янгиер» — «Нурафшон»
МҲСК — «Орол»
«Трактор» — «Пахтакор»
«Чирчиқ» — «Политотдел»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ

1/16 финал, 17 апрель

V ТУР

24. «Пахтакор» — МҲСК
«Политотдел» — «Янгиер»
«Навбаҳор» — «Наврўз»
«Атласчи» — «Нефтчи»
«Нурафшон» — «Чирчиқ»
«Орол» — «Трактор»
«Шифокор» — «Сўғдиёна»
«Темирйўлчи» — «Сурхон»

VI ТУР

27. «Янгиер» — «Пахтакор»
«Политотел» — МҲСК
«Навбаҳор» — «Нефтчи»
«Атласчи» — «Наврўз»
«Нурафшон» — «Трактор»
«Орол» — «Чирчиқ»
«Шифокор» — «Сурхон»
«Темирйўлчи» — «Сўғдиёна»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ

1/8 финал, 1 май

МАЙ

VII ТУР

8. МҲСК — «Темирйўлчи»
«Янгиер» — «Шифокор»
«Трактор» — «Атласчи»
«Чирчиқ» — «Навбаҳор»
«Сурхон» — «Нурафшон»
«Сўғдиёна» — «Орол»
«Нефтчи» — «Политотдел»
«Наврўз» — «Пахтакор»

VIII ТУР

11. «Шифокор» — МҲСК
«Темирйўлчи» — «Янгиер»
«Трактор» — «Навбаҳор»
«Чирчиқ» — «Атласчи»
«Сурхон» — «Орол»
«Сўғдиёна» — «Нурафшон»
«Нефтчи» — «Пахтакор»
«Наврўз» — «Политотдел»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ

1/8 финал, 15 май

1/4 финал, 22 май—26 май

ИЮНЬ

IX ТУР

5. МҲСК — «Нефтчи»
«Янгиер» — «Наврўз»
«Пахтакор» — «Навбаҳор»
«Политотдел» — «Атласчи»
«Орол» — «Шифокор»
«Нурафшон» — «Темирйўлчи»
«Сурхон» — «Чирчиқ»
«Сўғдиёна» — «Трактор»

X ТУР

8. МҲСК — «Наврўз»
«Янгиер» — «Нефтчи»
«Пахтакор» — «Атласчи»
«Политотдел» — «Навбаҳор»
«Орол» — «Темирйўлчи»
«Нурафшон» — «Шифокор»
«Сурхон» — «Трактор»
«Сўғдиёна» — «Чирчиқ»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ

1/2 финал, 12 июнь

XI ТУР

19. «Трактор» — МҲСК
«Чирчиқ» — «Янгиер»
«Шифокор» — «Политотдел»
«Темирйўлчи» — «Пахтакор»
«Нефтчи» — «Сурхон»
«Наврўз» — «Сўғдиёна»
«Навбаҳор» — «Орол»
«Атласчи» — «Нурафшон»

XII ТУР

22. «Янгиер» — «Трактор»
МҲСК — «Чирчиқ»
«Пахтакор» — «Шифокор»
«Политотдел» — «Темирйўлчи»
«Нефтчи» — «Сўғдиёна»
«Наврўз» — «Сурхон»
«Навбаҳор» — «Нурафшон»
«Атласчи» — «Орол»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ

1/2 финал, 26 июнь

ИЮЛЬ

XIII ТУР

3. «Трактор» — «Наврўз»
«Чирчиқ» — «Нефтчи»
«Орол» — «Политотдел»
«Нурафшон» — «Пахтакор»
«Сурхон» — «Янгиер»
«Сўғдиёна» — МҲСК
«Темирйўлчи» — «Атласчи»
«Навбаҳор» — «Шифокор»

XIV ТУР

6. «Трактор» — «Нефтчи»
«Чирчиқ» — «Наврўз»
«Орол» — «Пахтакор»
«Нурафшон» — «Политотдел»
МҲСК — «Сурхон»
«Янгиер» — «Сўғдиёна»
«Темирйўлчи» — «Навбаҳор»
«Атласчи» — «Шифокор»

XV ТУР

13. «Пахтакор» — «Политотдел»
«Орол» — «Нурафшон»
«Чирчиқ» — «Трактор»
МҲСК — «Янгиер»
«Сурхон» — «Сўғдиёна»
«Шифокор» — «Темирйўлчи»
«Нефтчи» — «Наврўз»
«Атласчи» — «Навбаҳор»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КУБОГИ ФИНАЛИ

17 ИЮЛЬ

ИККИНЧИ ДАВРА

АВГУСТ

XVI ТУР

21. «Политотдел» — «Пахтакор»
«Нурафшон» — «Орол»
«Трактор» — «Чирчиқ»
«Янгиер» — МҲСК
«Сўғдиёна» — «Сурхон»
«Темирйўлчи» — «Шифокор»
«Наврўз» — «Нефтчи»
«Навбаҳор» — «Атласчи»

XVII ТУР

28. «Нефтчи» — «Трактор»
«Наврўз» — «Чирчиқ»
«Пахтакор» — «Орол»
«Политотдел» — «Нурафшон»
«Сурхон» — МҲСК
«Сўғдиёна» — «Янгиер»
«Навбаҳор» — «Темирйўлчи»
«Шифокор» — «Атласчи»

XVIII ТУР

31. «Наврўз» — «Трактор»
«Нефтчи» — «Чирчиқ»
«Пахтакор» — «Нурафшон»
«Политотдел» — «Орол»
«Янгиер» — «Сурхон»
МҲСК — «Сўғдиёна»
«Атласчи» — «Темирйўлчи»
«Шифокор» — «Навбаҳор»

СЕНТЯБРЬ

XIX ТУР

11. «Трактор» — «Янгиер»
«Чирчиқ — МҲСК
«Шифокор» — «Пахтакор»
«Темирйўлчи» — «Политотдел»
«Сурхон» — «Нефтчи»
«Сўғдиёна» — «Наврўз»
«Нурафшон» — «Навбаҳор»
«Орол» — «Атласчи»

XX ТУР

14. МҲСК — «Трактор»
«Янгиер» — «Чирчиқ»
«Политотдел» — «Шифокор»
«Пахтакор» — «Темирйўлчи»
«Сурхон» — «Наврўз»
«Сўғдиёна» — «Нефтчи»
«Орол» — «Навбаҳор»
«Нурафшон» — «Атласчи»

XXI ТУР

21. «Наврўз» — МҲСК
«Нефтчи» — «Янгиер»
«Атласчи» — «Пахтакор»
«Навбаҳор» — «Политотдел»
«Темирйўлчи» — «Орол»
«Шифокор» — «Нурафшон»
«Трактор» — «Сурхон»
«Чирчиқ» — «Сўғдиёна»

XXII ТУР

25. «Нефтчи» — МҲСК
«Наврўз» — «Янгиер»
«Навбаҳор» — «Пахтакор»
«Атласчи» — «Политотдел»
«Шифокор» — «Орол»
«Темирйўлчи» — «Нурафшон»
«Чирчиқ» — «Сурхон»
«Трактор» — «Сўғдиёна»

МИЛЛИЙ ТЕРМА ЖАМОАНИНГ ОСИЁ ЎЙИНЛАРИДАГИ ИШТИРОКИ

[Хиросима, Япония]

ОКТЯБРЬ

XXIII ТУР

23. МҲСК — «Шифокор»
«Янгиер» — «Темирйўлчи»
«Навбаҳор» — «Трактор»
«Атласчи» — «Чирчиқ»
«Орол» — «Сурхон»
«Нурафшон» — «Сўғдиёна»
«Пахтакор» — «Нефтчи»
«Политотдел» — «Наврўз»

XXIV ТУР

26. «Темирйўлчи» — МҲСК
«Шифокор» — «Янгиер»
«Атласчи» — «Трактор»
«Навбаҳор» — «Чирчиқ»
«Нурафшон» — «Сурхон»
«Орол» — «Сўғдиёна»
«Политотдел» — «Нефтчи»
«Пахтакор» — «Наврўз»

НОЯБРЬ

XXV ТУР

3. «Пахтакор» — «Янгиер»
МҲСК — «Политотдел»
«Нефтчи» — «Навбаҳор»
«Наврўз» — «Атласчи»
«Трактор» — «Нурафшон»
«Чирчиқ» — «Орол»
«Сурхон» — «Шифокор»
«Сўғдиёна» — «Темирйўлчи»

XXVI ТУР

6. МҲСК — «Пахтакор»
«Янгиер» — «Политотдел»
«Наврўз» — «Навбаҳор»
«Нефтчи» — «Атласчи»
«Чирчиқ — «Нурафшон»
«Трактор» — «Орол»
«Сўғдиёна» — «Шифокор»
«Сурхон» — «Темирйўлчи»

XXVII ТУР

13. «Шифокор» — «Нефтчи»
«Темирйўлчи» — «Наврўз»
«Атласчи» — «Сўғдиёна»
«Навбаҳор» — «Сурхон»
«Нурафшон» — «Янгиер»
«Орол» — МҲСК
«Пахтакор» — «Трактор»
«Политотдел» — «Чирчиқ»

XXVIII ТУР

16. «Темирйўлчи» — «Нефтчи»
«Шифокор» — «Наврўз»
«Навбаҳор» — «Сўғдиёна»
«Атласчи» — «Сурхон»
«Орол» — «Янгиер»
«Нурафшон» — МҲСК
«Политотдел» — «Трактор»
«Пахтакор» — «Чирчиқ»

XXIX ТУР

24. «Наврўз» — «Орол»
«Нефтчи» — «Нурафшон»
«Сўғдиёна» — «Пахтакор»
«Сурхон» — «Политотдел»
«Янгиер» — «Навбаҳор»
МҲСК — «Атласчи»
«Чирчиқ» — «Шифокор»
«Трактор» — «Темирйўлчи»

XXX ТУР

27. «Нефтчи» — «Орол»
«Наврўз» — «Нурафшон»
«Сурхон» — «Пахтакор»
«Сўғдиёна» — «Политотдел»
МҲСК — «Навбаҳор»
«Янгиер» — «Атласчи»
«Трактор» — «Шифокор»
«Чирчиқ» — «Темирйўлчи»

ИЗОҲ: «Нефтчи» (Фарғона), «Пахтакор» (Тошкент) жамоаларининг Осиё Чемпионлари кубоги ва кубок эгалари кубоги ўйинларида қатнашиш муносабати билан иккинчи давра жадвалида ўзгаришлар бўлиши мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФУТБОЛ УЮШМАСИ.

Кўпчиликка таниш бўлган руҳий дуогўй табиб

ДИЛБАРХОНИМ СОБИРЗОДА

19 мартдан бошлаб барча дардманд кишиларни, иш, оила ва бахтдан омади келмаганларни илоҳий куч ёрдамида дуо орқали қайтариқ қилиб ёрдам беради ва томир уришингизга қараб барча дардларингизни айтиб беради.

Жума ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 16.00 гача қабулга келишингизни ОЛЛОҲ дилингизга солган бўлса барча мушкулингиз осон бўлади деган умиддамиз.

Манзилгоҳимиз: Халқлар дўстлиги майдони, Бахт кўчаси, 3 уй, Абдул Қосим мадрасаси.

ТАШКИЛОТ

чекланмаган миқдорда нақд пулга ручкалар учун **стерженлар**

СОТАДИ

тел: 33-79-14, 29-81-57.

Тошкент вилоят қурилиш индустриал илмий-техника жамияти ҳузуридаги хўжалик ҳисобидаги илмий-техника лойиҳа хизмати маркази ўз иш

ФАОЛИЯТИНИ ТЎХТАТАДИ

даъволар юзасидан 1994 йил 10 апрелгача мурожаат этиш мумкин.

Муқимий кўчасидаги (Чилонзорнинг 1-квартали) ғиштли уйнинг иккинчи қаватида жойлашган таъмирланган, тўла жиҳозланган ва телефони бўлган уч хонали квартира сотилади.

ТЕЛЕФОН: 53-70-00.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Ўзбекистон давлат Телерадиокомпанияси республика радиоси жамоаси режалаштириш бўлимининг эфирга узатиш ходими Т. Тошпўлатовага отаси

ТОШПЎЛАТ ЎҒЛИ АКБАР қорининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат университети ўзбек филологияси факультети жамоаси туркий филология кафедраси ўқитувчиси Жўра Худойбердиевга рафиқаси

ФОТИМАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ.

Бош муҳаррир: Азим СУЮН.

Таҳрир ҳайъати: Абдулла ОРИПОВ, Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Азиз НОСИРОВ, Аслиддин БОЛИЕВ (масъул котиб), Зиёд ДАВРОНОВ, Ислом ШОҒУЛОМОВ, Каримжон РИХСИЕВ, Миршароф МУҲСИМОВ, Олимжон НАЗАРОВ, Тўхтамурод ТОШЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Осиё бозори» иловаси учун масъул), Шоқосим ШОИСЛОМОВ, Шуҳрат ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари).

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти бўлими — 33-21-43.
Иқтисодиёт бўлими — 33-47-80, 32-54-27.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ бўлими — 33-54-55, 32-26-70.
Адабиёт, фан ва маданият бўлими — 33-07-20, 32-57-19.
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-11-49, 33-76-04.
Ахборот ва спорт бўлими — 33-12-56, 32-55-16.
Тижорат, эълонлар — «Осиё бозори» редакцияси — 33-41-89, 32-55-70, 33-38-55, 32-54-12.
Шароф Рашидов фонди — 33-34-69, 33-20-36.
Қабулхона — 33-65-45, 32-55-15.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Андижонда 5-27-11; Нукусда — 4-44-62;
Бухорода — 3-96-12; Қаршида — 3-25-79;
Гулистонда — 2-26-22; Қумқўрғонда — 52-624;
Жиззахда — 3-46-24; Самарқандда — 35-22-90;
Навоийда — 3-74-76; Урганчда — 6-72-60;
Намангандa — 6-43-43; Фарғонада — 6-37-16.

● Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000120.
Газета офсет усулида А—3 форматида босилади.
Ҳажми 3 босма табоқ.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Г—791. тир. 87.259. топширилди—21.00.
Навбатчилар: И. СУЛАЙМОНОВ, Р. ШОДИЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083. ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ 32-УЙ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси 41-уй.